

TAJUPLNÝ OSTROV

Jules Verne

TAJUPLNÝ OSTROV

PODIVUHODNÁ PUTOVÁNÍ
SVAZEK 12

EDIČNÍ POZNÁMKA

Výchozím textem pro vydání této knihy je nově jazykově a slohově upravený překlad francouzského originálu vydaného nakladatelstvím Jos. R. Vilímek, Praha. Texty jsme znovu přehlédli, sjednotili a pravopisně přizpůsobili současnému spisovnému úzu, zachovali jsme přitom v maximální míře autorovy jazykové a stylistické zvláštnosti.
Svazky řady PODIVUHODNÁ PUTOVÁNÍ vycházejí v původním pořadí tak, jak byly romány Julese Verna vydávány ve francouzském originále v rámci cyklu LES VOYAGES EXTRAORDINAIRES vydavatele P. J. Hetzela.

REDAKCE

Kniha byla převyprávěna na základě překladů
Františka Brábka a Antonína Koudelky.

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Překlad: František Brábek a Antonín Koudelka
Stylistická a jazyková úprava: Pavel Skramlík
Ilustrace: Jules Férat
Obálka: © Jiří Miňovský – ARBE, 2018
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2018

ISBN: 978-80-7390-544-6

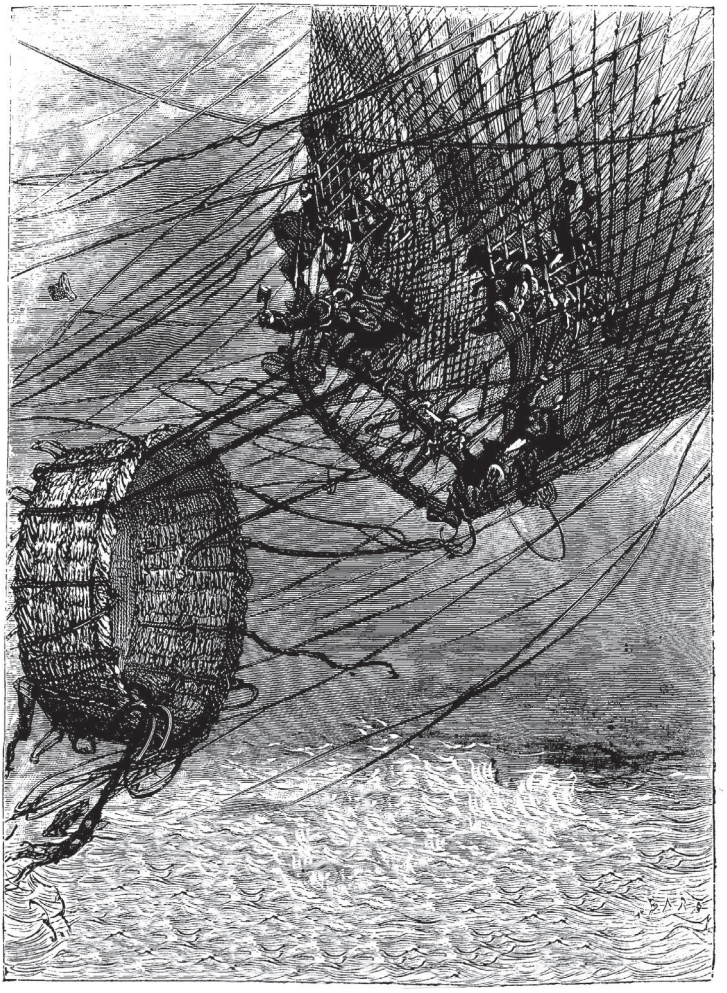
Jules Verne

TAJUPLNÝ OSTROV

PODIVUHODNÁ PUTOVÁNÍ
SVAZEK 12

JULES VERNE
BERTRAND

TROSEČNÍCI VZDUCHU

1.

KAPITOLA

Balon ve vichřici

Nad nekonečnou plání Tichého oceánu zněly ve čtyři hodiny odpoledne dne 23. března 1865 vzrušené výkřiky.

„Stoupáme?“

„Nikoliv! Naopak! Klesáme!“

„Hůře než to, pane Cyre! Řítíme se!“

„Dobrý bože! Vyhoďte přítěž!“

„Poslední pytel je prázdný, pane!“

„A balon nestoupá?“

„Ne!“

„Zdá se mi, že slyším hukot vln.“

„Ano, pod košem je moře!“

„Není od nás víc než sto padesát metrů!“

Vzduch rozťal silný hlas a vyřkl tato slova:

„Vyhoďte vše, co můžete! Říkám vše! A smiluj se nad námi Bůh!“

Na ten hrozný náraz severovýchodního větru, který rozbouřil ovzduší v době rovnodennosti onoho roku 1865 a srazil rtuť tlakoměru na 710 milimetrů, se jen těžko zapomíná.

Byl to cyklon, který trval bez přestávky od 18. do 26. března. Škody, které natropil, byly stejně hrozné v Americe, v Evropě i v Asii, v pásmu širokém asi třiatřicet a půl kilometru a táhnoucím se přes rovník od 35° severní šířky až k 40° jižní šířky. Města byla rozbořena, lesy vyvráceny z kořenů, pobřeží zpustošena horami vod, které se řítily jako obrovská vzedmutá povodeň. Strašné vlny vrhaly lodě daleko od pobřeží a podle zpráv »Bureau Veritas« jich byly zničeny stovky. Celé kraje byly zatopeny vodními smrštěmi, jež drtily vše, co jim přišlo do cesty. Tisíce lidí zahynuly buď na zemi, nebo byly pohlceny mořem.

Takové byly stopy zkázy, které po sobě zanechal onen hrozný cyklon. Svou ničivou silou překonal i ony vichřice, které tak hrozně zpustošily Havanu dne 25. října 1810 a Guadeloupe dne 26. července 1825.

V okamžiku, kdy se na zemi i moři odehrávalo tolik dramat, jiné, neméně hrozné, se dělo v rozbouřeném ovzduší.

Balon, nesený jako koule na vrcholku smršti a sdílející její krouživý pohyb, letěl prostorem rychlostí 160 kilometrů za hodinu. Otáčel se kolem osy, jako kdyby byl zachvácen nějakým vzdušným maelströmem.

Pod balonem se zmítal koš, v němž bylo pět cestujících. V husté mlze a cloně vodních kapek, které spojovaly mračna s povrchem oceánu, byli prakticky neviditelní.

Odkud letěl tento balon jako hříčka hrozné bouře? V kterém koutě světa byl vypuštěn? Jistě nemohl — za normálních okolností — odletět v době, kdy už zuřila vichřice. Ale cyklon řádil již pět dní a jeho první příznaky se objevily 18. března. Dalo se jen usuzovat, že balon letí z velké dálky, neboť mohl při své rychlosti uletět za den i téměř čtyři tisíce kilometrů.

Letci neměli prakticky žádnou šanci zjistit, jakou vzdálenost od doby odletu urazili, neboť v okolí balonu nebyly žádné pevné body, podle nichž by mohli změřit svou rychlost. Ve chvíli, kdy cyklon nabyl na síle, si ani neuvědomovali, jak prudce jsou unášeni uprostřed bouře. Letěli v otáčkách

kolem své osy, aniž pociťovali otáčení nebo rychlost pohybu vpřed. Jejich zrak nemohl proniknout hustou mlhou, která se válela pod košem. Mlha byla i kolem nich a mraky byly tak husté, že ani nemohli říci, zda je den, nebo noc. Žádný záblesk světla, žádný obvyklý hluk z obydlených zemí ani řev oceánu nedolehly do jejich dokonalé temnoty, pokud byli neseni ve vyšších pásmech atmosféry. Teprve prudký pokles výšky je upozornil na nebezpečí, které jim hrozilo od vysoce vzdutých vln.

Ale balon, zbavený těžkých předmětů, jako střeliva, zbraní a zásob, se vznesl zase do vyšších vzduchových proudů a dosáhl výšky 1400 metrů. Pasažéři, když zjistili, že pod košem je moře, pokládali nebezpečí hrozící ze vzduchu za méně vážné, než kdyby je zalily vlny. Proto neváhali vrhnout do moře i ty nejužitečnější předměty. Snažili se, aby plyn, který je udržoval nad vodní propastí, nenesl ani gram nadarmo.

Noc minula v neklidu, v němž by zřejmě slabší povahy hrůzou zemřely. Pak se objevil záblesk dne a s ním i jakýsi náznak, že cyklon snad povoluje. Od půlnoci dne 24. března cestující vnímali řadu příznaků, že mohou být z nejhoršího venku. Za svítání se mraky stávaly poněkud průhlednějšími, vystoupily do větší výšky. Po několika hodinách se pak začal trhat i sloup vodní smršti, vítr se změnil z cyklonu v pouhý vichr a rychlost pohybu vzduchových vrstev se zmírnila o polovinu. Bylo to sice stále ještě to, co námořníci nazývají „pekelný vítr“, ale bylo již znát, že se rozbouřené živly uklidňují.

Asi v jedenáct hodin se ovzduší pod košem balonu značně vyčistilo. Ve vzduchu byla ona vlhká průzračnost, která následuje obyčejně po vzdušných bouřích a již lze nejen vidět, ale i cítit. Zdálo se, že cyklon se již neřítí na západ, nýbrž že se udusil vlastní prudkostí. Snad se vybil po rozpadu smršti v blescích, jak tomu často bývá v Indickém oceánu.

Ale v té chvíli balon zase již klesal, sice pomalu, ale neustále. Ba dokonce se zdálo, že se zplošťuje a protahuje, mění tvar kulovitý ve vejčitý.

V poledne se balon vznášel ve výši pouhých 700 metrů. Balon měl obsah 1700 krychlových metrů plynu a díky tomuto objemu se mohl nejen udržet dlouho ve vzduchu, ale také dosáhnout buď velké výšky, nebo doletět daleko ve vodorovném směru.

Cestující vyhodili poslední předměty, které ještě zatěžovaly koš. Byly to potraviny, které si dosud nechávali, a vůbec všechno až na drobnosti, které měli v kapsách. Jeden z nich vylezl ke kruhu, k němuž jsou připoutány provazy sítě, a pokoušel se co nejtěsněji upevnit pojistnou záklopku.

Bylo však zřejmé, že se balon ve vyšších vrstvách už dlouho neudrží, protože úbytek plynu byl zřetelný.

Byli tedy ztraceni!

Pod nimi totiž nebyla pevnina, ba dokonce ani žádný ostrov v dohledu. Na povrchu zmítající se vodní pláně nebylo jediné místo, kde by mohli přistát, nebo alespoň shodit kotvu.

Bylo tu jen nekonečné moře, jehož vlny na sebe narážely dosud s nepopsatelnou zuřivostí. Byl to oceán bez konce i pro letce, kteří — ačkoliv ze své výšky mohli dohlédnout zhruba na sedmdesát kilometrů — viděli jen vodní plochu, bičovanou a zmítanou vichrem. Sledovali jen divoký rej hučících vln, na jejichž hřbetech se objevovaly bílé hřebeny. V dohledu nebyla země, ani loď.

Bylo proto stůj co stůj nutno zastavit klesání, neboť jinak by byl balon pohlcen vlnami. Tím se teď cestující v koši zabývali zcela výlučně. Obal balonu se scvrkával stále víc a víc. Balon klesal, i když se stále ještě hnal velkou rychlostí ve směru větru, od severovýchodu k jihozápadu.

Postavení nešťastníků bylo vskutku strašné. Nebyli už dávno pány svého vzdušného plavidla. Jejich úsilí nemělo viditelný výsledek. Plyn unikal z obalu a neměli žádnou možnost jeho úbytek nějak zadržet. Sestup se viditelně zrychloval a v jednu hodinu po poledni byl koš balonu nad vlnami ne více jak 200 metrů. Obal měl patrně nějakou trhlinu a únik plynu byl trvalý. Nikdo neměl žádný nápad.

I když zbavili koš veškeré přítěže, mohli letci oddálit nevyhnutelné jen o několik hodin. Konec se nezadržitelně blížil a brzy koš balonu zmizí i s cestujícími ve vlnách, jestliže se neobjeví nějaká země před příchodem noci.

Cestující v balonu byli nepochybně stateční lidé, kteří se dovedli podívat smrti do tváře. Ani jediný vzdech se nevydral z jejich rtů. Byli rozhodnuti zápasit do poslední vteřiny a vykonat vše, aby zadrželi pád. Koš byl jen pouhou děravou skořápkou, která se nemohla udržet na vlnách, kdyby do nich spadla. Ve dvě hodiny se balon vznášel již jen ve výši 120 metrů nad vlnami.

V té chvíli se opět ozval hlas muže, který se vůbec nechvěl. Odpovídaly mu hlasy, které také nepozbyly statečnosti.

„Je vyhozeno všechno?“

„Ne! Je tu ještě deset tisíc franků ve zlatě!“

Těžký pytel spadl do moře.

„Zvedá se balon?“

„Trochu, ale za chvíli jistě začne zas padat!“

„Co zbývá ještě vyhodit?“

„Nic!“

„Přece něco… Koš!“

„Zavěsme se do provazů sítě a dolů s košem!“

Byla to opravdu poslední možnost, jak ulehčit balonu. Provazy, které poutaly koš ke kruhu, byly přeťaty a balon zase vystoupil o šest set metrů.

Všech pět letců viselo v síti nad kruhem a dívalo se dolů na mořskou propast.

Je známo, jak jsou balony citlivé. Stačí vyhodit zcela lehký předmět, aby se o pár metrů vznesl. Chová se ve vzduchu jako ta nejpřesnější váha…

Ale balon začal zase brzy klesat. Ve vyšších vzduchových vrstvách se ustálil jen na krátkou chvíli. Plyn unikal trhlinou, kterou nebylo možné opravit.

Letci udělali již vše, co mohli učinit. Teď je už nemohla zachránit žádná lidská síla. Mohli spoléhat jen na pomoc Boží.

Ve čtyři hodiny byl balon zase už jen ve výši 150 metrů nad mořem.

Ozval se však jasný štěkot. Mezi letci byl pes, který se teď zoufale držel v síti vedle svého pána.

„Top něco spatřil!“ zvolal jeden z cestujících.

Muž s oním silným hlasem zvolal:

„Země! Země!“

Balon, nesený větrem stále k jihozápadu, proletěl od svítání značnou vzdálenost, která mohla být vyjádřena stovkami kilometrů. Teď se ve směru jeho letu objevila země, dosti zřetelně vystupující z moře.

Ale ta země byla vzdálena ještě přes padesát kilometrů. Museli by se udržet ve vzduchu ještě hodinu, aby se k ní dostali, a to za podmínky, že vítr nezmění směr. Hodinu! Neztratí do té doby balon i poslední zbytky svého plynu?

To byla hrozná otázka. Letci viděli jasně ten kus pevné země, na který se museli dostat stůj co stůj. Nevěděli, co je to za zem, zda ostrov, nebo pevnina. Jen stěží si zhruba uvědomovali směr, kterým je nesl cyklon. Ale té země museli dosáhnout, ať již byla obydlena, nebo ne, ať už byla pohostinná, či nikoliv.

Bylo však zřejmé, že se balon ve vzduchu dlouho neudrží. Skoro se již dotýkal mořské hladiny. Bělostné hřbety vln již několikrát olízly spodek jeho sítě. I ta trocha vody, jíž se nasákly provazy, byla zátěží. Po každém nárazu vlny se balon zvedal už jen minimálně. Podobal se ptáku zraněnému na křídle.

O půl hodiny později nebyla země již dále jak dva kilometry, ale balon byl dokonale scvrklý, vysílený. Plyn se držel jen v jeho nejvyšší části. Cestující, visící v provazech, byli teď jedinou zátěží, co chvíli byli bičováni zuřivými vlnami. Obal balonu utvořil jakousi kapsu, o kterou se opíral vítr. Jen tak se balon ještě udržel ve vzduchu a byl hnán kupředu. Byl tak trochu jako lodní plachta. Snad se dostane na břeh tímto způsobem…

Balon byl vzdálen od země již jen asi čtyři stovky metrů, když čtyři vzduchoplavci ze sebe najednou vyrazili výkřiky hrůzy i překvapení… Balon, který se již nemínil zvednout, náhle učinil nečekaný skok do vzduchu, když byl předtím udeřen vysokou vlnou. Vystoupil rázem do výše 450 metrů, jako kdyby byl znova zbaven části zátěže. Ve výši narazil na vzduchový proud, který jej však nehnal k zemi, nýbrž skoro rovnoběžně s pobřežím. Posléze, o dvě minuty později, se přece jen přiblížil šikmo ku břehu a spadl do písku pobřeží v bezpečné vzdálenosti od vln.

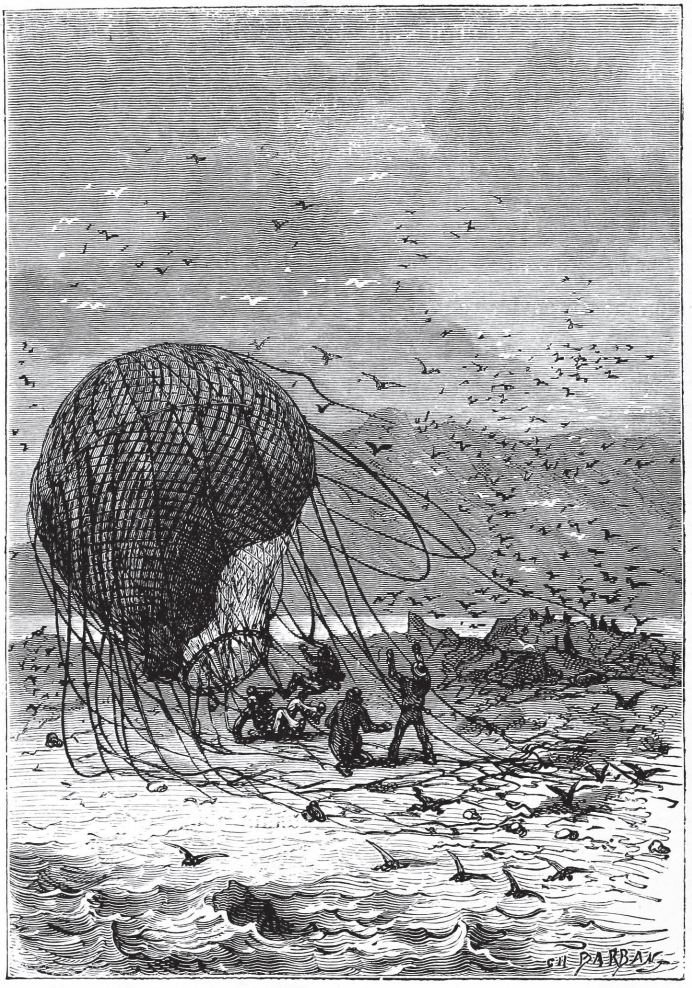
Cestující se vyprošťovali ze sítě, pomáhali jeden druhému. Balon, najednou zbavený jejich tíže, byl uchvácen větrem a zmizel v prostoru jako raněný pták, který posledním vzmachem křídel chce uniknout smrti.

Koš nesl původně pět lidí a jednoho psa, ale na pobřeží balon vyvrhl jen čtyři lidi.

Pes byl zřejmě sražen do moře vlnou, která udeřila do sítě. Jen to balonu umožnilo, že se ještě jednou — naposled — vznesl a dosáhl země. Zachránil jim život.

Sotva se čtyři trosečníci — jen tak je můžeme nazývat — dotkli nohou země, skoro zároveň mysleli na toho psa.

„Snad se pokusí o záchranu, bude plavat! Pomozme mu! Pokusme se ho zachránit!“

Cestující se vyprošťovali ze sítě, pomáhali jeden druhému.

2.

KAPITOLA

Sever proti Jihu

Nebyli to ani letci z povolání, ani letečtí sportovci, které cyklon právě vyvrhl na pobřeží. Byli to váleční zajatci, které odvaha přiměla k útěku ze zajetí za prazvláštních okolností. Stokrát mohli zahynout. Stokrát je mohl rozervaný balon vrhnout do propasti od chvíle, když 20. března uprchli z Richmondu, obléhaného vojsky generála Granta. Teď byli vzdáleni 13 000 kilometrů od hlavního města státu Virginie, střediska Jižanů za války Severu proti Jihu. Jejich let trval skoro pět dní.

Nyní se hodí objasnit, za jakých zvláštních podmínek došlo k útěku zajatců, který skončil tímto vylíčeným ztroskotáním.

V únoru roku 1865 se pokusil generál Grant o několik neúspěšných útoků, kterými se chtěl zmocnit Richmondu. Při těchto útocích bylo zajato několik jeho důstojníků, kteří byli internováni v městě. Funkčně a hodnostně nejvyšší z těchto zajatců býval přidělencem generálního štábu a jmenoval se Cyrus Smith.

Cyrus Smith, pocházející z Massachusetts, byl inženýrem a učencem vysoké třídy. Vláda Unie mu svěřila po dobu války řízení železnic, jejichž strategický význam byl nesporný. Byl to typický Severan, hubený, kostnatý a vyschlý, asi pětačtyřicetiletý, ale už mu šedivěly vlasy a vousy. Měl ušlechtilý tvar hlavy, který se zdál být stvořen k tomu, aby byl ražen na mincích. Jeho oči byly jiskrné, měl vážný pohled. Měl tvář jednoho z oněch inženýrů, kteří začínají přímo od kladiva a pilníku, stejně jako jsou generálové, kteří začali jako prostí vojíni. Byl neobyčejně chytrý a zároveň velmi obratný. Jeho svaly prozrazovaly velkou sílu. Byl pravým mužem činu i myšlenky, dokázal téměř bez obtíží cokoliv díky své velké odolnosti a neobyčejné vytrvalosti, která dovede čelit každému nezdaru. Jeho předností bylo, že byl vždy pánem sebe sama, a měl tak v nejvyšší míře všechny tři podmínky, jejichž celek tvoří lidskou energii: bystrost ducha i těla, jasnost rozvahy a pevnost vůle. Jeho heslem mohlo být motto Viléma Oranžského ze XVII. století: „Pouštím se do podniku bez naděje a vytrvám i proti nezdaru."

Cyrus Smith byl zosobněná statečnost. Zúčastnil se všech bitev v občanské válce Severu proti Jihu. Když zahájil svou vojenskou kariéru pod generálem Grantem ve sboru dobrovolníků z Illinois, bojoval u Paducahu, Belmontu, Pittsburghu-Landingu, při obléhání Korynthu, u Port-Gibsonu, u Černé řeky, u Chattanoogy, u Wildernesu a na Potomacu, všude stejně statečně jako vojín generála, který se proslavil výrokem: „Nepočítám své mrtvé!" A Cyrus Smith mohl být stokrát mezi těmi, které nepočítal strašný Grant, ale ve všech bitvách se mu smrt vyhýbala. Teprve u Richmondu byl raněn a zajat.

Zároveň s Cyrusem Smithem, přesně téhož dne, padla do rukou Jižanů jiná významná osobnost. Nebyl to nikdo jiný než ctihodný Gedeon Spilett, zpravodaj listu New York Herald, který byl vyslán, aby sledoval válečné události u armády Severu.

Gedeon Spilett

Gedeon Spilett byl z cechu oněch úžasných amerických či anglických novinářů druhu Stanleyova, kteří dají v sázku vše, jen aby poctivě informovali své čtenáře, a to pokud co nejrychleji. Noviny Unie, jako například New York Herald, byly skoro velmocí a jejich zpravodajové byli muži, s nimiž bylo nutné vždycky počítat. A Gedeon Spilett zaujímal mezi nimi první místo.

Byl mužem velkých zásluh, rázný, obratný, odhodlaný, plný nápadů, znalý světa, voják i umělec zároveň, rychlý v úvahách a rozhodný v činech, nelekal se námahy a nebezpečí, když se jednalo o to, aby se něco dověděl pro sebe a své čtenáře. Byl to pravý hrdina svého povolání, který neznal slovo nemožnost, byl to jeden z těch novinářů, kteří píší své články v dešti střel a pro něž je každé nebezpečí jen vítaným dobrodružstvím.

Také on se zúčastnil všech bitev v prvních řadách, s revolverem v jedné a zápisníkem v druhé ruce. Jeho tužka se ani nezachvěla při výbuších kartáčů. Neunavoval telegrafní dráty ustavičnými hlášeními, že nemá co říci, nýbrž každá z jeho krátkých, jasných a určitých zpráv objasňovala nějakou důležitou otázku. Přitom mu nikdy nechyběl humor. On to byl, který po bitvě u Černé řeky se nechtěl hnout od přepážky telegrafního úřadu, aby mohl své redakci jako první oznámit výsledek bitvy. Dvě hodiny raději telegrafoval své články dlouhé jako kapitoly z bible, jen aby nemusel postoupit své místo kolegovi od konkurence. New York Herald to stálo dva tisíce dolarů, ale New York Herald měl zprávu první.

Gedeon Spilett byl vysoké postavy, bylo mu sotva čtyřicet. Měl rusé vlasy, jeho tvář vroubily do ryšava přecházející licousy. Jeho oči byly klidné, živé, ale rychlé, měl postřeh.

Byly to oči muže, který byl navyklý jedním pohledem vyhodnotit všechny podrobnosti. Měl pevnou postavu, bez zranění a nemocí se pohyboval ve všech podnebných pásmech světa, které ho jen zakalily, jako studená voda kalí ocel.

Gedeon Spilett byl již deset let zpravodajem New York Herald, jehož stránky plnil stejně zprávami jako kresbami,

neboť stejně obratně vládl tužkou i perem. Byl zajat v okamžiku, kdy zakresloval vzájemné postavení bojujících stran. Poslední slova jeho zápisníku byla: „U mých nohou leží Jižan a…“ Pak již Gedeon Spilett nemohl psát, ač podle svého zvyku i tentokrát zůstal nezraněn. Cyrus Smith a Gedeon Spilett, kteří se snad znali jen podle jména, byli dopraveni do Richmondu ve stejnou dobu. Inženýr se vyléčil velmi rychle z poranění a v době uzdravování se seznámil s tímto novinářem. Oba muži nalezli v sobě zálibu a naučili se vzájemné úctě. Brzy pak měli jen jediný cíl, uprchnout a vrátit se ke Grantově armádě, s níž chtěli pokračovat v bojích za věc Severu.

Oba byli odhodláni, že využijí první příležitosti. Ačkoliv měli úplnou svobodu při pohybu městem, tak Richmond byl tak přísně střežen, že útěk byl nemožný.

Zatím se k Cyrusi Smithovi přidružil jeho sluha, který mu byl oddán na život a na smrt. Byl to černoch, narozený na inženýrově statku rodičům v otroctví, ale Cyrus Smith mu již dávno dal svobodu, neboť byl odpůrcem otroctví rozumem i srdcem. Ale otrok nechtěl opustit svého pána, i když se mu dostalo svobody. Nejraději by za něho zemřel. Byl to silný třicetiletý muž, bystrý a mírný, někdy naivní, vždy se usmívající, úslužný a dobrý. Jmenoval se Nabuchodonozor, ale byl zvyklý na kratší a důvěrnější jméno Nab.

Když se Nab dověděl, že jeho pán je zajat, opustil Massachusetts a dostal se lstí a úskokem přímo do obleženého Richmondu. Dvakrát nasadil svůj život. Nelze vylíčit, jakou radost měl Cyrus Smith, když spatřil svého sluhu, ani jásot Naba, když nalezl pána.

Podařilo-li se Nabovi poměrně snadno dostat se do Richmondu, bylo mnohem obtížnější dostat se z města, kde byli zajatci přísně střeženi. Bylo nutné vyčkávat, až se naskytne příležitost, která by umožnila útěk alespoň s nepatrnou nadějí na úspěch. Ale taková příležitost se nenabízela a vymyslet a naplánovat takovou únikovou akci bylo velmi složité.

Mezitím generál Grant pokračoval ve válečném tažení. Vítězství u Petersburgu ještě rozhodnutí nepřineslo. A jeho vojska,

posílená Butlerovými pluky, si nedokázala silou vynutit rozhodnutí v boji o Richmond. A tak nic nevěstilo, že osvobození zajatců je otázkou krátké doby. Novinář Spilett se v zajetí nudil, nemohl zde prostě vydržet. Měl jen jedinou myšlenku: dostat se z Richmondu stůj co stůj. Již několikráte chtěl utéci, ale vždycky byl zadržen, překážek bylo příliš.

Obléhání pokračovalo. Zajatci hořeli touhou uniknout a připojit se k vojsku generála Granta, ale i někteří z obležených měli stejně palčivé nutkání nějak vyklouznout z města a přidat se k armádě Jižanů. Mezi nimi byl jakýsi Jonathan Forster, zuřivý přívrženec Jihu. Jestliže tedy Severané nemohli opustit město svého zajetí, nemohli Richmond opustit stejně tak Jižané, neboť bylo obklopeno armádou Severu. Velitel Richmondu si již po dlouhou dobu nemohl vyměňovat zprávy s generálem Lee, ač bylo v zájmu obležených, aby svým velitelům podali zprávu o obležení a uspíšili tak příchod vojsk Jihu. Tu přišel Jonathan Forster s nápadem vzlétnout v balonu, přeletět v bezpečné výši kruh obléhatelů, a tak se dostat do tábora Jižanů.

Velitel města jeho nápad schválil. Byl vyroben balon a připraven Jonathanu Forsterovi k použití. Na cestě vzduchem ho mělo provázet pět společníků. Měli být vybaveni zbraněmi pro případ, že by se museli bránit při přistávání, a potravinami pro případ, že by se cesta nenadále protáhla.

Odlet balonu byl stanoven na 18. března. Mělo k němu dojít v noci v době, kdy bude vát vítr severozápadního směru. Letci doufali, že se octnou za několik hodin v táboře generála Lee.

Severozápadní vítr sice přišel, ale nebyl to jen pouhý vítr. Již 18. bylo jasné, že se mění ve vichřici. A brzy se bouře rozzuřila tak, že Forsterova cesta musela být odložena, neboť balonu i jeho posádce hrozilo nebezpečí.

Naplněný balon byl připraven na richmondském náměstí k odletu, jakmile se vítr trochu utiší. Ve městě vládla velká netrpělivost, když bylo jasné, že živly se uklidnit nemíní.

Minuly 18. a 19. březen, aniž došlo k nějaké změně v počasí. Byly dokonce i potíže s balonem, který nápory větru srážely k zemi, a hrozilo jeho poškození.

Uplynula noc z 19. na 20. a ráno byl vichr ještě zuřivější. Odlet byl nemožný.

Toho dne byl inženýr Cyrus Smith zastaven na richmondské ulici mužem, kterého vůbec neznal. Byl to námořník jménem Pencroff, ve stáří asi pětatřicet až čtyřicet let, statné postavy, velmi opáleného obličeje, živých a těkavých očí, ale dobromyslné tváře. Pencroff byl také ze severních států. Projel již snad všemi moři a poznal všechna dobrodružství, která se jen na světě mohou přihodit dvounohému tvorovi bez peří.

Není ani nutné podotýkat, že to byla podnikavá povaha, hotová k všemu a nelekající se ničeho. Počátkem roku 1865 se Pencroff odebral do Richmondu v obchodní záležitosti. Byl doprovázen patnáctiletým hochem Herbertem Brownem. Herbert byl z New Jersey a byl synem Pencroffova kapitána. Byl sirotek a Pencroff ho miloval jako vlastní dítě. Nemohli opustit město včas, a tak v něm byli ke své značné nelibosti uzavřeni. Pencroff myslel na útěk prakticky neustále. Inženýra Cyruse Smitha znal jenom z pověsti, ale byl si jist, že také hoří touhou dostat se z města. A proto onoho dne, když ho potkal, bez váhání ho oslovil:

„Pane Smithe, nemáte už dost Richmondu?“

Inženýr se zadíval na muže, jenž ho oslovil, se zájmem.

„Pane Smithe, chcete prchnout?“

„Kdy?“ zeptal se okamžitě inženýr. Ta otázka mu unikla ze rtů takřka proti jeho vůli, neboť nevěděl, koho má vlastně před sebou.

Ale když spatřil dobráckou tvář námořníkovu, nepochyboval již, že mluví s čestným mužem.

„Kdo jste?“ ptal se krátce.

Pencroff se představil.

„Dobře,“ odpověděl Cyrus Smith. „Ale jak chcete utéci?“

„Pane Smithe, chcete prchnout?“

„V támhleté zbytečnosti, která se jen nicotně zmítá a vypadá, jako by na nás přímo čekala…“

Námořník ani nemusil dokončit větu. Inženýr rázem pochopil. Chytil Pencroffa pod paží a odvedl ho do svého bytu.

Tam mu námořník vylíčil podrobně svůj plán, který byl ve skutečnosti velmi prostý. Uprchlíci by nedávali v sázku nic, kromě života. Vichr se již měnil v cyklon, avšak Pencroff předpokládal, že slovutný a odvážný inženýr rázu Cyruse Smitha jistě dovede vést balon i v bouři. Kdyby to vedl on, neváhal by Pencroff ani chvíli a uletěl by, samozřejmě s Herbertem. Zažil již tolik bouří, že by je ani nespočítal.

Cyrus Smith poslouchal námořníka bez slova, ale jeho oči zářily. Zde byla příležitost. A inženýr nebyl člověkem, který by se jí nechopil. Plán byl sice velmi nebezpečný, ale proveditelný. V noci by se přes všechny hlídky mohli snadno dostat k balonu, vlézt do koše a přeříznout lana, která poutala balon k zemi. Život sice byl v sázce, ale jen v takové bouři bylo možné vyhrát všechno. Kdyby nebylo bouře, byl by již balon pryč a příležitost ztracena.

„Nejsem však sám,“ pravil ke konci rozhovoru Smith.

„Kolik osob chcete vzít s sebou?“ ptal se námořník.

„Dvě. Přítele Spiletta a sluhu Naba.“

„To jste tedy tři,“ odpověděl Pencroff, „my s Herbertem dva, dohromady tedy pět. Ale balon byl určen pro šest lidí…“

„To stačí, letíme!“ rozhodl Cyrus Smith.

Slovem „letíme“ sliboval i za Spiletta, neboť ten novinář nebyl muž, který by před něčím ustoupil. Když byl o plánu uvědomen, schválil jej bez výhrady. Divil-li se něčemu, pak jenom tomu, že ho něco tak prostého nenapadlo už dříve. Pokud šlo o Naba, ten by šel kamkoliv, jen když tam půjde jeho pán.

„Tedy dnes večer,“ odpověděl Pencroff. „Budeme se tam procházet jako ze zvědavosti, všichni.“

„Tedy v deset hodin večer,“ rozhodl Cyrus Smith, „a dejž nebe, aby se bouře neuklidnila do té chvíle!“

Pencroff se rozloučil s inženýrem a vrátil se do bytu, který sdílel s Herbertem. Odvážný hoch znal námořníkův plán a netrpělivě očekával výsledek Pencroffova rozhovoru s inženýrem. Bylo tu tedy pět opravdu odhodlaných lidí, kteří se chtěli svěřit bouřlivým křídlům cyklonu.

Bouře se neuklidnila a Jonathan Forster se společníky nemohli pomýšlet na odlet v křehkém koši. Den byl hrozný. Inženýr se bál jen jedné věci: aby balon nebyl rozerván větrem na tisíce kusů. Po dlouhé hodiny se potuloval po náměstí, skoro opuštěném, a střežil balon. Pencroff dělal totéž, maje ruce v kapsách. Občas zíval jako nudící se člověk, zevlující okolo. Ale i on se ve skutečnosti obával, že balon bude rozerván, nebo že lana prasknou a balon uletí bez nich.

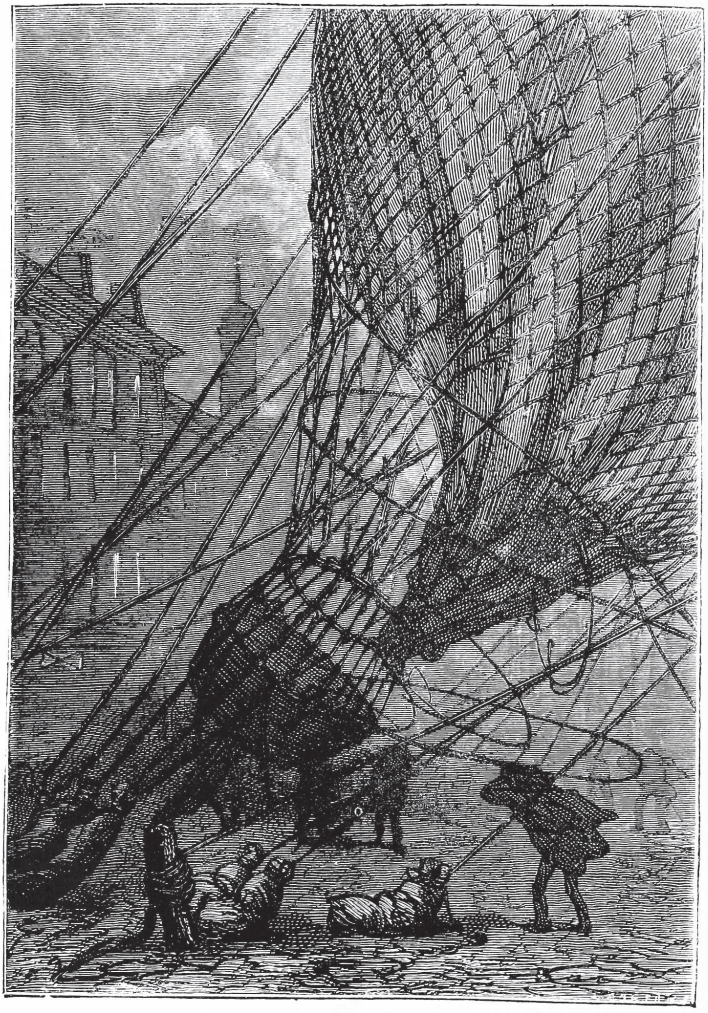
Nastala velmi temná noc… Těžké tmavé mraky se téměř dotýkaly země. Padal sníh smíšený s deštěm. Bylo chladno. Nad Richmondem se válely mlhy. Zdálo se, že bouře nařídila jakési příměří mezi obléhanými a obléhateli. Ulice města byly pusté. Za takového počasí všichni museli nutně usoudit, že je zbytečné střežit náměstí, na kterém se zmítal balon. Okolnosti byly příznivé jenom zajatcům, kteří se chystali na divokou cestu na křídlech bouře.

„Prokletý vánek," pravil Pencroff, narážeje si pěstí na hlavu klobouk, který mu chtěl urvat vítr. „Ale však my se s ním také nějak srovnáme."

V půl desáté se Cyrus Smith a jeho společníci vplížili z různých stran na náměstí, které bylo úplně temné, neboť plynové svítilny byly větrem uhašeny. Nebylo skoro vidět ani na balon, který byl větrem přidržován těsně u země. Kromě pytlů s přítěží, které byly přivázány k provazům sítě, byl koš balonu upoután k zemi silným lanem, upevněným ke kruhu v dlažbě.

Pět zajatců se sešlo u koše. Nebyli nikým spatřeni, neboť byla taková tma, že se neviděli ani navzájem.

Cyrus Smith, Gedeon Spilett, Nab a Herbert zaujali místo v koši, zatímco Pencroff podle rozkazu inženýra odpoutával

Pět zajatců se sešlo u koše.

přítěž, pytel po pytli. Dokončil tu práci v několika okamžicích a naskočil ke společníkům.

Balon byl nyní držen u země jen dvojnásobným lanem. Stačilo, aby Cyrus Smith dal rozkaz k odletu.

V té chvíli se jediným skokem octl v koši pes. Byl to Smithův Top, který přerval řetěz a běžel za pánem. Cyrus Smith chtěl psa odehnat v obavě, že bude balon příliš zatížen.

„Jeho váha nic neznamená," řekl Pencroff a vyhodil z koše dva pytlíky s pískem.

Pak přeťal lano a balon se řítil šikmo do vzdušných temnot. Nejprve srazil košem dva komíny nedalekých domů.

Cyklon teď dosáhl nejvyššího stupně své zuřivosti. Inženýr nemohl pomýšlet na přistání v noci, a když nastal den, země byla zahalena mlhami. Teprve po čtyřech dnech se mraky roztrhly a trhlinou letci mohli vidět jen nesmírné moře pod balonem, který vítr stále ještě hnal děsivou rychlostí.

Víme již, jak z pěti mužů, kteří odletěli 20. března, byli čtyři vyvrženi dne 24. března na pobřeží, vzdáleném 13 000 kilometrů od jejich otčiny.

Ten, který chyběl, byl jejich vůdce, inženýr Smith.

3.

KAPITOLA

Marné hledání

Inženýr byl stržen do moře vlnou, která přervala síť. S ním zmizel i jeho pes. Věrné zvíře se dobrovolně vrhlo za svým pánem.

„Vpřed!“ zvolal reportér Spilett.

A všichni čtyři, Gedeon Spilett, Herbert, Pencroff i Nab se pustili do pátrání, bez ohledu na vyčerpání a únavu.

Ubohý Nab plakal zároveň zoufalstvím i vztekem při myšlence, že ztratil to, co mu bylo na světě nejdražší.

Neuplynuly ještě ani dvě minuty mezi okamžikem, kdy Cyrus Smith zmizel, a mezi chvílí, kdy jeho společníci dopadli na zem. Mohli tedy doufat, že přijdou ještě včas, aby ho zachránili.

„Hledejme! Hledejme!“ volal Nab.

„Ano, Nabe,“ odpověděl Gedeon Spilett, „a my ho najdeme!“

„Živého!“

„Ovšem!“

„Dovede dobře plavat?“ ptal se Pencroff.

„Ano," odpověděl Nab. „A kromě toho je u něho Top."

Námořník však jen pokýval hlavou, neboť rozuměl hukotu moře.

Inženýr zmizel na severním pobřeží ve vzdálenosti asi jednoho kilometru od místa, kde trosečníci přistáli.

Jestliže se dostal k nejbližšímu bodu břehu, pak to místo tedy mohlo být vzdáleno nejvýš kilometr.

Blížila se již šestá hodina. Mlha se zvedala a zatemňovala oblohu. Trosečníci šli podél pobřeží k severu po půdě, na kterou je vrhl osud, po neznámé zemi, o jejíž zeměpisné poloze neměli nejmenšího tušení. Šli po půdě písčité a poseté kameny, která postrádala jakékoliv rostlinstvo. Byla to velmi nerovná a rozbrázděná půda, na mnohých místech rozervaná trhlinami, které značně ztěžovaly pochod. Z trhlin vzlétali každou chvíli ztěžka ptáci, kteří prchali na všechny strany a mizeli v tmách. Jiní, čilejší ptáci se zvedali v hejnech a vytvářeli skoro mraky. Námořníkovi se zdálo, že v nich poznává racky a mořské vlaštovky, neboť chvílemi zaslechl jejich ostrý hvizd, který dovedl přehlušit i řev moře.

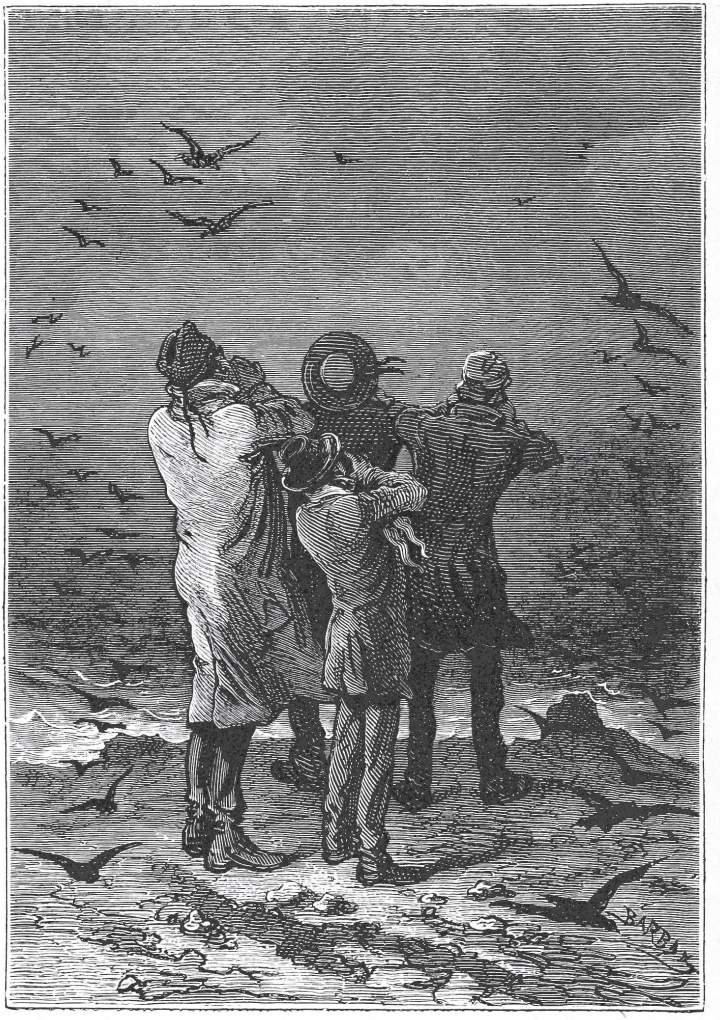
Trosečníci se chvílemi zastavovali, křičeli do noci a pak poslouchali, zda se neozve odpověď od moře. Domnívali se, že jsou již blízko místa, kde se inženýr mohl dostat na zem, a jistě by slyšeli Topovo štěkání v případě, že by Cyrus Smith nebyl schopen se sám ozvat. Ale ani jediný výkřik nezazněl do hukotu vln a nárazů příboje. Malá skupina tedy zase vykročila a prohledávala i nejmenší záhyby pobřeží.

Po dvacetiminutové chůzi čtyři trosečníci byli náhle zastaveni zpěněnými vlnami. Dál už pevná půda nebyla bezpečná. Byli na nejzazším místě úzkého výběžku, přes který se hnalo zuřivé moře.

„Je to jen mys," pravil námořník. „Musíme se vrátit a dát se vpravo, abychom se zase dostali na pevnou půdu."

„Ale je-li tam…," namítal Nab, ukazuje na oceán, jehož ohromné vlny se bělaly do temna.

„Volejme tedy."

Trosečníci se chvílemi zastavovali, křičeli do noci…

A všichni volali ze všech sil. Nikdo neodpovídal. Vyčkali chvíle, kdy se hukot moře trochu uklidnil. Volali znova. Zase nic.

Trosečníci se tedy vrátili po druhé straně šíje, kde byla táž písčitá a kamenitá půda. Pencroff však zpozoroval, že břeh je tu příkřejší a půda stoupá. Domníval se proto, že tento výběžek souvisí s vysokým břehem, jehož vrchy se matně rýsovaly v temnotě. V této části pobřeží byli ptáci méně četní. Také moře zde tolik nehučelo, bylo méně bouřlivé, a dalo se vypozorovat, že nárazy vln jsou slabší. Hluk příboje byl sotva slyšet. Tato část pobřeží tedy asi tvořila obloukovitou zátoku, kterou proti vlnám širého moře chránila vyčnívající šíje.

A tím směrem se museli dostat na jih, tedy na místo, na které mohl být vržen Cyrus Smith. Ušli už asi tři kilometry a pobřeží dosud netvořilo záhyb, po kterém by se mohli vrátit k severu. Bezpochyby mys, který obešli, se zde blížil k pevné zemi. Trosečníci, ač jejich síly byly vyčerpány, kráčeli statečně vpřed, stále doufajíce, že se před nimi objeví ohyb, který by je zavedl zase k severu.

Jaké bylo jejich zklamání, když po čtyřech kilometrech pochodu byli zase zastaveni vlnami u dost vysokého břehu, tvořeného hladkými skalami.

„Jsme na ostrůvku," pravil Pencroff, „a prošli jsme jej od jednoho konce k druhému."

Námořníkův úsudek byl správný. Stateční muži nebyli vyvrženi na pevninu, ba ani ne na ostrov, nýbrž na ostrůvek, který byl necelé čtyři kilometry dlouhý a jehož šířka byla asi ještě menší.

Vyvstávala tedy otázka, zda tento vyprahlý ostrůvek, pokrytý kamením, bez rostlinstva a poskytující život jen několika druhům mořských ptáků, patří k nějakému důležitému souostroví. Zatím na tuto otázku nebylo možné odpovědět. Ztroskotavší uprchlíci z Richmondu, když pozorovali z výše skrze clonu mlhy tuto zemičku, nemohli rozeznat její rozlohu.

Avšak Pencroff, jehož zrak námořníka byl zvyklý pronikat temnotou, se domníval, že na západě vidí temný obrys, který pokládal za velmi příkré pobřeží.

Vzhledem ke tmě však nebylo možné určit, zda ostrůvek je osamělý, nebo jedním z celé skupiny. Nebylo možné jít po něm dál, neboť moře se na všech stranách stavělo do cesty. Museli tedy odložit pátrání po inženýrovi, který — bohužel — ani jediným výkřikem neoznámil, že je ještě živ, na zítřek.

„Cyrusovo mlčení nedokazuje nic," pravil Spilett. „Snad je v bezvědomí, raněn nebo v takovém stavu, že odpovědět nemůže. Proto nezoufejme."

Novinář vyslovil také nápad, aby byl na některém místě ostrůvku zapálen oheň, který by sloužil inženýrovi jako znamení. Marně však hledali dříví nebo suché mořské řasy. Kromě písku a kamení zde nebylo nic.

Můžeme si snadno představit Nabovu bolest a smutek jeho společníků, kteří všichni přilnuli ke statečnému Cyrusu Smithovi. Bylo však jasné, že nyní mu pomoci nemohou. Museli vyčkat dne. Inženýr se buď zachránil sám a nalezl útočiště na některém místě břehu, nebo zmizel navždy.

Byly to dlouhé a útrpné hodiny čekání. Chlad byl značný. Trosečníci velmi trpěli, ale nebyli si toho ani vědomi. Nenapadlo je, aby si na chvíli odpočali. Zapomínali sami na sebe, procházeli stále sem a tam po vyschlém ostrůvku a nutili se k víře, že není ještě vše ztraceno. Zas a zase se vraceli k severnímu bodu ostrůvku, kde byli nejblíže místa neštěstí. Křičeli a poslouchali, snažili se zachytit odpověď. Jejich hlasy pronikaly daleko, protože se utišovala nejen bouře, ale i hukot vln.

V jednom okamžiku se jim zdálo, že ozvěna opakuje jejich výkřik. Herbert na to upozornil Pencroffa a dodal:

„To dokazuje, že na západě je břeh velice blízko."

Námořník jen přikývl. Věděl, že ho oči neklamaly. Byť zahlédl zemi jen matně, přece zde byla.

Na Nabův výkřik byla však jedinou odpovědí vzdálená ozvěna. Jinak na celém ostrůvku vládlo ticho.

Mezitím se obloha pomalu vyjasňovala. O půlnoci se již zatřpytilo několik hvězd. Kdyby zde byl i inženýr, jeho pozornosti by jistě neušlo, že to nejsou hvězdy severní polokoule. Skutečně také Polárku nebylo vidět na obzoru a znamení zvěrokruhu nebyla táž, jaká lze pozorovat nad Severní Amerikou. Zato se však zde v plné kráse leskl Jižní kříž, který září nad jižní zemskou polokoulí.

Noc plynula. Asi v pět hodin ráno dne 25. března se začal pomalu rozjasňovat obzor. Byl však ještě zatažen mlhou, která se krátce poté snesla a nabyla takové hustoty, že bylo stěží vidět na dvacet kroků. Mlha se válela ve velkých, těžkých chuchvalcích. Bylo to velmi nemilé. Trosečníci nerozeznávali kolem sebe nic. Zatímco zrak Nabův a Spilettův bloudily po oceánu, námořník a Herbert se dívali na západ. Ale neuzřeli ani nejmenší známky přítomnosti země.

„To nevadí," rozhodl konečně Pencroff. „Jestliže břeh nevidím, cítím jej… Je tady… Jsem si tím tak jist, jako že již nejsem v Richmondu."

Mlha se brzy zdvihla. Byla to předzvěst krásného počasí. Sluneční paprsky prohřály hořejší atmosférické vrstvy a pomalu pronikaly až k povrchu ostrůvku.

V půl sedmé, asi za třičtvrtě hodiny po východu slunce, se mlha rozplynula. Stoupala a trhala se. Brzy se objevil celý ostrov, jako by spadl z oblaků. Dokola bylo moře, nekonečné na východě, ale na západě ohraničené vysokým, kolmým pobřežím.

Ano, země byla blízko. Odtamtud tedy prozatím kynula spása.

Mezi ostrůvkem a pobřežím, oddělenými od sebe průlivem širokým sotva kilometr, se hnaly vody se zuřivým jekotem.

V té chvíli se jeden z trosečníků, jenž poslechl především hlas srdce, vrhl do průlivu, aniž dříve jediným slovem prozradil svůj úmysl ostatním.

Byl to Nab. Vše ho pudilo na druhý břeh, aby tam mohl pokračovat v pátrání. Nic ho nemohlo zadržet. Pencroff na něho volal, ale marně. Spilett se již chystal následovat Naba.

Pencroff k němu přistoupil a pravil:

„Chcete přes průplav?“

„Ano,“ odpověděl Gedeon Spilett.

„Tedy dobře, ale věřte mé radě a čekejte,“ pravil námořník. „Nab stačí, aby mohl pomoci svému pánovi. Kdo se odváží do průplavu, vrhá se do nebezpečí, že bude stržen na širé moře proudem, který je nejvýš prudký. Nemýlím-li se, máme tu odliv. Sledujte, jak moře zvolna ustupuje. Buďme trpěliví, možná, že za úplného odlivu nalezneme nějaký brod.“

„Máte pravdu,“ souhlasil zpravodaj New York Herald. „Neoddělujme se jeden od druhého, pokud nemusíme.“

Mezitím Nab statečně zápasil s proudem. Plaval šikmo ke břehu. Byla vidět jen jeho černá ramena, vynořující se při každém vzmachu paží. Ačkoliv byl prudce hnán na stranu, přece jen se blížil ke břehu. Kilometr, který dělil ostrůvek od pevniny, si vyžadoval asi půl hodiny plavby. Nab se dostal na břeh o několik set metrů níže od místa, které bylo proti onomu na ostrůvku, kde se vrhl do moře.

Teď se již Nab postavil na druhé straně u vysoké žulové stěny a prudce se otřásl. Pak úprkem zmizel mezi skalisky, vybíhajícími do moře, která byla skoro v stejné výši jako severní výběžek ostrova.

Nabovi společníci se dívali na odvážný pokus tohoto statečného černocha s úzkostí. Když jim zmizel z očí, věnovali pozornost ostrůvku, který jim poskytl útočiště. Našli a snědli několik měkkýšů, jejichž lasturami byl poset písčitý břeh. Byla to hubená snídaně, ale přece jen snídaně.

Protější břeh vytvářel rozsáhlý záliv, na jihu ohraničený ostrým holým výběžkem, jehož vzhled byl velmi divoký. Výběžek byl spojen s břehem podivně prohnutou šíjí, vytvořenou vysokými žulovými skalami. Na sever se naopak v dáli rozšiřoval a tvořil okrouhlejší pobřeží, které se táhlo od

jihozápadu k severovýchodu a bylo ukončeno hrotitým mysem. Mezi oběma výběžky, které ohraničovaly oblouk zátoky, mohla být vzdálenost asi patnácti kilometrů. A kilometr od břehu trčel v moři úzký ostrůvek, který se podobal nějakému kytovci. Jeho největší šířka nepřevyšovala 400 metrů.

Pobřeží před ostrůvkem mělo povrch z jemného písku, posetého načernalým kamením, které spatřili právě teď, když se za odlivu vynořilo z vln. Za písčitým pobřežím se tyčila žulová hráz kolmých stěn, vroubená podivně rozeklaným hřebenem do výše nejméně devadesáti metrů. Táhla se do dálky pěti kilometrů a byla po pravé straně ukončena kolmou stěnou, jakoby vytesanou lidskou rukou. Vlevo se však snižovala a rozpadávala v jehlancovité balvany až k místu, kde splývala se skalisky mysu.

Na vysočině nebyl ani jediný strom. Byla to rovná tabule, podobná té, která se v daleko větších rozměrech rozkládá nad Kapským Městem u mysu Dobré naděje. Tak alespoň ta plošina vypadala, když se na ni dívali z ostrůvku. Zemi však nechyběla zeleň. Probleskovala za onou kolmou stěnou. Dalo se rozeznat moře zelených stromů, které se táhlo do dálky, kam zrak lidský již nedosáhl. Zeleň stromů příjemně osvěžovala zrak, unavený pohledem na dlouhou žulovou hráz.

Konečně za kolmou stěnou a za vysočinou, směrem severozápadním, ve vzdálenosti čtrnácti kilometrů, se leskl bílý vrchol, od něhož se odrážely sluneční paprsky. Byla to sněhová čapka, pokrývající nějakou vzdálenou horu.

Zatím se nedalo určit, zda ta země před nimi je pevninou, nebo ostrovem. Geologovi by však rozervané skály ihned připomněly, že ta země je původu sopečného.

Gedeon Spilett, Pencroff a Herbert pozorně prohlíželi zemi, na které snad budou nuceni žít dlouhá léta, jestliže na ní nezemřou. I to bylo možné, je-li tato země mimo lodní cesty.

„Nuže, co tomu říkáš, Pencroffe?“ ptal se Herbert.

„Hm,“ odpověděl námořník, „má to světlo i stín, jako ostatně všechno na světě. Ostatně uvidíme. Odliv pokračuje.

Za tři hodiny se pokusíme o přechod a půjdeme vyhledat pana Smitha, jakmile se dostaneme na druhou stranu."

Pencroff se nemýlil ve svých předpokladech. Za tři hodiny, za nejnižšího bodu odlivu, byla písčina mezi ostrůvkem a břehem skoro úplně bez vody. Zůstal jen úzký průliv, ale přes něj se snadno dostanou.

V deset hodin se trosečníci vysvlékli ze šatů, drželi je smotané nad hlavou a vkročili do průlivu, který byl hluboký jen půl druhého metru. Všichni v něm stačili a jen Herbert musel chvílemi plavat. Dostali se šťastně na břeh. Usušili se na slunci a oblékli se, šaty většinou přestály „dopravu" úplně suché. Pak se radili, co počít dál.

4.

KAPITOLA

První útočiště

Spilett řekl námořníkovi, aby na něho čekal, a bez váhání vykročil po břehu ve směru, kterým se před několika hodinami vydal Nab. Zmizel brzy za výběžkem pobřeží. Spěchal, aby co nejdříve zjistil něco o inženýrovi.

Herbert chtěl jít za ním.

„Jen zůstaň zde, hochu," řekl mu námořník, „musíme připravit tábor a podívat se, zda najdeme něco lepšího k jídlu. Naši přátelé budou potřebovat něco sníst, až se vrátí. Rozdělíme si úkoly."

„Jsem připraven, Pencroffe," odpověděl Herbert.

„Dobře, tak jdeme na to," pravil námořník. „Musíme postupovat podle plánu. Jsme unaveni, je nám zima, máme hlad. Musíme si tedy opatřit útočiště, oheň a potravu. V lese je dříví, v hnízdech jsou vejce. Stačí tedy najít nějaké obydlí."

„Ano, budu hledat jeskyni v těchto skalách," odpověděl Herbert, „a jistě naleznu nějakou díru, v níž bychom se mohli skrčit."

„Tak se tedy do toho dej, chlapče," povzbuzoval ho Pencroff.

Oba kráčeli podél úpatí obrovské stěny po písku, jejž zanechala za sebou v širokém pruhu ustupující mořská voda. Nezamířili však k severu, nýbrž k jihu. Pencroff zpozoroval, že ve vzdálenosti několika set metrů od místa, kde vystoupili na břeh, pobřeží tvoří neširokou trhlinu, která podle jeho mínění byla jistě ústím řeky nebo potoka. A bylo jednak důležité, aby se usadili v sousedství pitné vody, a za druhé právě sem mohl být proudem zanesen Cyrus Smith.

Vysoká stěna se tyčila zhruba do výše devadesáti metrů a byla všude stejně hladká. I při úpatí, na něž doráželo moře, nebyla žádná trhlina, která by mohla sloužit jako prozatímní útočiště. Byla to mocná stěna, vytvořená z velice tvrdé žuly, kterou vlny nedokázaly nahlodat. Na jejím vrcholku se to hemžilo spoustou vodních ptáků, mezi nimiž byly i různé druhy s plovacími blánami na nohou, dlouhými stlačenými a špičatými zobáky, velcí křiklouni, které přítomnost člověka nikterak nezneklidňovala. Asi jím byli vyrušeni z klidu poprvé. Mezi těmito vodními ptáky Pencroff poznal několik druhů albatrosů a drobnějších racků, kteří hnízdili v děrách žulové stěny. Ranou z ručnice, vystřelenou do tohoto hejna, jich bylo možné zabít velký počet, ale žádnou pušku neměli. Ale albatrosy a racky nelze skoro ani jíst a také jejich vejce mají odpornou příchuť.

Zatím hlásil Herbert, který poodešel trochu dále vlevo, že nalezl několik skal pokrytých mořskými řasami, což znamenalo, že až sem za chvíli zase stoupne moře. Na těchto stěnách uprostřed kluzkých chaluh bylo přilepeno množství měkkýšů s dvojitými skořápkami, kterými vyhladovělí lidé v této situaci nesměli pohrdnout. Herbert zavolal Pencroffa, který hned přiběhl.

„Vida, tady jsou slávky!“ zvolal námořník. „Ty nám dobře nahradí vejce!“

„To nejsou slávky,“ pravil Herbert, který pozorně zkoumal živočichy přilepené na skalách, „ale jsou to skulaři.“

„A jí se to?“ ptal se Pencroff.

„Ovšem."

„Pak se tedy do nich pusťme!"

Námořník mohl důvěřovat Herbertovým znalostem. Mladý hoch se vyznal velmi dobře v přírodopisu, měl vždy velkou zálibu v této vědě a jeho otec ho v ní jen povzbuzoval. Poslal ho poslouchat přednášky nejlepších bostonských profesorů, kteří měli bystrého a pracovitého hocha rádi. Jeho přírodovědecké znalosti mohly být této trosečnické společnosti často k užitku. Skutečně se nemýlil…

Tito měkkýši měli podlouhlé lastury a v hroznovitých skupinách se pevně přidržovali na skalních stěnách. Náleželi k druhu, který si dovede vydlabat díry i do nejtvrdšího kamene. Jejich lastura vybíhala do dvou špiček, čímž se značně lišili od jiných jedlých měkkýšů.

Pencroff a Herbert snědli velké množství měkkýšů, kteří se na slunci otevřeli. Chutnali jako ústřice a jen příchuť měli značně kořeněnou, což pro oba „hodovníky" bylo vlastně jen výhodné, neboť koření opravdu nepotřebovali.

Utišili na okamžik hlad, ale nikoliv žízeň, která po požití přirozeně kořeněných měkkýšů jen vzrostla. Museli tedy najít sladkou vodu, a nebylo pravděpodobné, že by v takové neobyčejně rozervané krajině chyběla. Pencroff a Herbert z opatrnosti nasbírali značný počet měkkýšů, naplnili si jimi kapsy i kapesníky a vrátili se k úpatí skály.

Po dvou stech krocích přišli k úžlabině, o níž Pencroff tvrdil, že jí zřejmě teče nějaká malá říčka. Tvar úžlabiny prozrazoval, že na tomto místě byla skalní stěna roztržena nějakým sopečným výbuchem. Byla zde malá zátoka, která vnikala do břehu ve velmi ostrém úhlu. Vodní hladina zde měla šířku asi třicet metrů a oba břehy byly vysoké asi šest metrů. Říčka tekla přímočaře mezi dvěma žulovými stěnami, které se ve směru od ústí snižovaly, pak tvořila prudký záhyb a mizela v lesíku vzdáleném asi kilometr.

„Zde je voda a tam dříví," řekl Pencroff. „A teď nám tedy chybí už jen bydlení."

„A jí se to?“ ptal se Pencroff.

Voda v říčce byla jasná. Námořník se přesvědčil, že při nízkém stavu vody, totiž za odlivu, je sladká. To bylo velmi důležité. Herbert ale hledal nějakou jeskyni zatím marně. Stěna byla všude kolmá, hladká a bez trhliny.

Při ústí řeky, na místech mimo dosah moře, byla spousta velkých kamenů. Voda sice nevytvořila jeskyni, ale zato nakupila balvany do podoby krytých chodeb, jaké nacházíme často v žulových horstvech, jimž se říká „komíny".

Pencroff a Herbert vnikli hluboko mezi skály do písčitých chodeb, kde byl dostatek světla, jež sem vnikalo skulinami mezi žulovými balvany. Některé z nich se držely ve výšce opravdu jen zázrakem…

Se světlem však vnikal do chodeb také vítr, byl v nich pořádný průvan, který přinášel zvenčí chlad. Námořníka však napadlo, že po ucpání některých otvorů směsí kamení a písku budou komíny obyvatelné. Tvarem se chodby podobaly znaku &, který je zkráceninou latinského et cetera. Kdyby však byl hořejší oblouk uzavřen, mohla být spodní část obyvatelná. Právě shora sem vnikal jižní a západní vítr.

„To je teď náš úkol," rozhodl Pencroff. „Jestliže ještě někdy najdeme pana Smitha, ten už z tohoto bludiště něco stvoří."

„Určitě ho zase uvidíme, Pencroffe," zvolal Herbert. „A až se k nám vrátí, měl by už přijít do snesitelného obydlí. Tyto komíny mi připadají jako docela vhodné, když zřídíme ohniště v levé části chodby a uzavřeme všechny otvory, kromě jediného, kterým by unikal kouř."

„Dokážeme to, hochu," odpověděl námořník, „zkusíme tyhle naše komíny zabydlet. Nejdříve si však pojďme opatřit zásobu paliva. Myslím, že i dřevo nám pomůže při ucpávání těch otvorů, kterými se sem teď žene ten ďábelský vítr!"

Herbert a Pencroff vyšli z komínů, zahnuli kolem výběžku a kráčeli po levém břehu řeky. Proud byl prudký a unášel několik suchých stromů. Stoupající příliv — jeho

Při ústí řeky, na místech mimo dosah moře,
byla spousta velkých kamenů.

první známky byly viditelné již teď — jistě zatlačí vodu řeky do značné dálky. Námořníka napadlo, že by mohli využít odlivu a přílivu k dopravě těžkých předmětů.

Šli asi čtvrt hodiny, když se dostali k ostrému ohybu, kde řeka zahýbala vlevo. Od toho místa se vinula krásným lesem. Ačkoliv už roční doba značně pokročila, lesní stromy si dosud uchovaly svou zeleň. Byly to jehličnany, které jsou rozšířeny od polárního kruhu až do horkého pásma. Mladý přírodovědec v nich poznal deodary[1], což je druh velmi četný v Himálaji a který se vyznačuje příjemnou vůní. Mezi deodary bylo i několik skupin smrků s doširoka se rozpínajícími větvemi. Při chůzi Pencroff již několikrát šlápl na suchou větev, která praskla s rachotem výstřelu.

„Já sice zrovna neznám jména těch stromů," pravil Pencroff, „ale dovedu je zařadit do čeledi dříví k pálení. A to je v tomto okamžiku nejdůležitější."

„Takže si tedy udělejme zásoby," odpověděl Herbert a dal se do práce.

Sběr dřeva byl snadný. Nebylo třeba lámat suché větve, neboť se jich velké množství válelo oběma trosečníkům skoro pod nohama. Paliva bylo tedy dost, ale chyběl dopravní prostředek.

Dříví bylo vyschlé a muselo tedy rychle hořet. Proto bylo třeba dopravit ho do komínů značné množství, k čemuž nemohly stačit síly dvou lidí. Herbert se o tom hned zmínil.

„Ano, musíme přemýšlet o nějakém dopravním prostředku," souhlasil námořník. „Ale kde ho vzít? Kdyby tu byl člun nebo nějaká kára, pak by to bylo snadné."

„Řeka tu však je," odpověděl Herbert.

„Ano, řeka je pro nás cestou, která dopravuje samočinně, a proto také lidé vymysleli vory."

---

[1] Jedná se o jehličnan z čeledi borovicovitých, patřící do rodu cedrů. Označení deodar se používá v Indii. Cedr himálajský má latinský název cedrus deodara.

„Ale řeka by nám teď zanesla dřevo jinam, než kam chceme," odpověděl Herbert. „Vždyť je příliv."

„Počkáme si tedy na odliv," odpověděl námořník, „a pak řeka dopraví sama naše palivo ke komínům. Připravíme zatím náš náklad."

Námořník s Herbertem zamířili k ohybu řeky na kraji lesa. Oba nesli otep dříví tak velikou, jakou zvládli unést. V trávě břehu, na niž asi lidská noha dosud nevstoupila, bylo suchých větví všude plno. Pencroff začal hned budovat vor.

Vyčnívající špička břehu, o kterou se rozrážela voda, vytvářela jakýsi pomalý vír, na který námořník a hoch spustili dvě silné větve svázané suchými liánami. Přes tyto větve kladli další, až byl zhotoven vor, který mohl unést náklad, s nímž by musilo zápolit nejméně dvacet mužů. Za hodinu byl vor naložen a čekal na odliv. Připoutali ho ke břehu.

Pencroff a Herbert věděli, že na odliv budou čekat ještě několik hodin, a proto se dohodli, že vystoupí na výšinu, aby si odtud mohli prohlédnout co největší kus okolního terénu.

Asi dvě stě kroků za záhybem řeky začínala žulová skála v mírném svahu tvořit výběžek vysokého břehu. Námořník a Herbert po ní stoupali. Díky dobré kondici se dostali nahoru za pár minut a zastavili se u ohybu, který byl tvořen ústím řeky.

Nejdřív se rozhlédli po oceánu, přes který letěli za tak děsivých podmínek. S dojetím pozorovali část severního pobřeží, kde zmizel Cyrus Smith. Pátrali, zda někde neplave kus balonu, jehož by se mohl přidržet jediný muž. Ale nikde nebylo nic. Moře před nimi bylo jen obrovskou vodní pouští. A stejně pustý byl i břeh. Neviděli ani Spiletta, ani Naba. Možná teď už byli tak daleko, že prostě nebyli v dohledu.

„Něco mi říká," začal Herbert, „že tak všestranný muž jako pan Cyrus Smith se neutopí tak snadno jako obyčejný

člověk. Asi se někde dostal na břeh. Mám pravdu, Pencroffe?“

Námořník smutně přikývl. Sám příliš nedoufal, že ještě uvidí Cyruse Smitha, ale nechtěl kalit Herbertovu naději.

„Asi,“ dodal, „neboť náš inženýr není mužem, který by si nedovedl poradit tam, kde by podlehli jiní bezmoci.“

Mezitím bedlivě pozoroval pobřeží. Před jeho očima se rozkládal písčitý břeh, vroubený na straně k řece řadou úskalí. Skály vyčnívající z vody se podobaly skupinám obojživelníků, kteří se kolébají v příboji vln. Za skalisky se moře lesklo v odrazu slunečních paprsků. Na jihu uzavíral obzor ostrý výběžek, a proto se nedalo rozeznat, zda břeh pokračuje v témže směru, nebo se táhne na jihovýchod či jihozápad, čímž by se z tohoto pobřeží stal neobyčejně protáhlý poloostrov. Směrem k severu bylo možné sledovat břeh mnohem dále, poněvadž se zde táhl jen v mírné křivce. Tam byl břeh plochý, rovný, bez příkrého okraje, a byl vrouben širokými písčinami, teď v době odlivu nezaplavenými.

Pencroff a Herbert obrátili zrak k západu. Jejich pohled utkvěl na kopci se zasněženou špičkou, který se vypínal ve vzdálenosti jedenácti až třinácti kilometrů. Od jeho úpatí až do vzdálenosti asi čtyř kilometrů od břehu se táhl hustý les, jehož zelená plocha byla lidskému zraku příjemná. Od kraje lesa dále se táhla zelená planina, jen tu a tam posetá skupinami stromů s velkými korunami. Vlevo byl vidět třpyt malé řeky, jejíž hadovité záhyby, jak se zdálo, vedly až ke svahům hory, kde asi pramenila. Na místě, kde zanechali vor s dřívím, byla řeka svírána žulovými stěnami. Na jejím levém břehu byly její stěny hladké a srázné, ale na pravém byl svah pozvolný, začínal polem drobného kamení, které se zvolna měnilo v kamení větší a posléze i v balvany.

„Copak jsme snad na ostrově?“ zamumlal námořník.

„Je-li to ostrov, pak je značně rozlehlý,“ odpověděl mu chlapec.

„I nejrozlehlejší ostrov zůstane ostrovem," mrzutě odvětil Pencroff.

Ta důležitá otázka však nemohla být vyjasněna tak brzy. Rozluštění bylo třeba odložit na pozdější dobu. Pokud šlo o území, které viděli, ať to byl již ostrov, nebo pevnina, ten kus země se zdál být velmi úrodný, příjemný na pohled. Jistě byl bohatý na rozmanité plodiny.

„Pro nás je to štěstí," pravil Pencroff. „Ve svém neštěstí můžeme jen děkovat Prozřetelnosti."

„Budiž jméno Páně pochváleno," odpověděl Herbert, jehož zbožné srdce bylo naplněno vděčností k Tvůrci všech věcí.

Pencroff a Herbert se dlouho rozhlíželi po pobřeží, na něž je přivedl osud, ale ani nejdelší pohled jim nemohl prozradit, co je zde v budoucnosti očekává.

Pak se vrátili a šli po jižním hřebenu žulové vysočiny, který se skládal z dlouhé řady podivně utvářených skal. Zde žily stovky ptáků, kteří měli hnízda ve štěrbinách mezi balvany. Když Herbert skákal z balvanu na balvan, vzlétala celá mračna opeřenců.

„Hleďme," zvolal, „to nejsou ani rackové, ani mořské vlaštovky!"

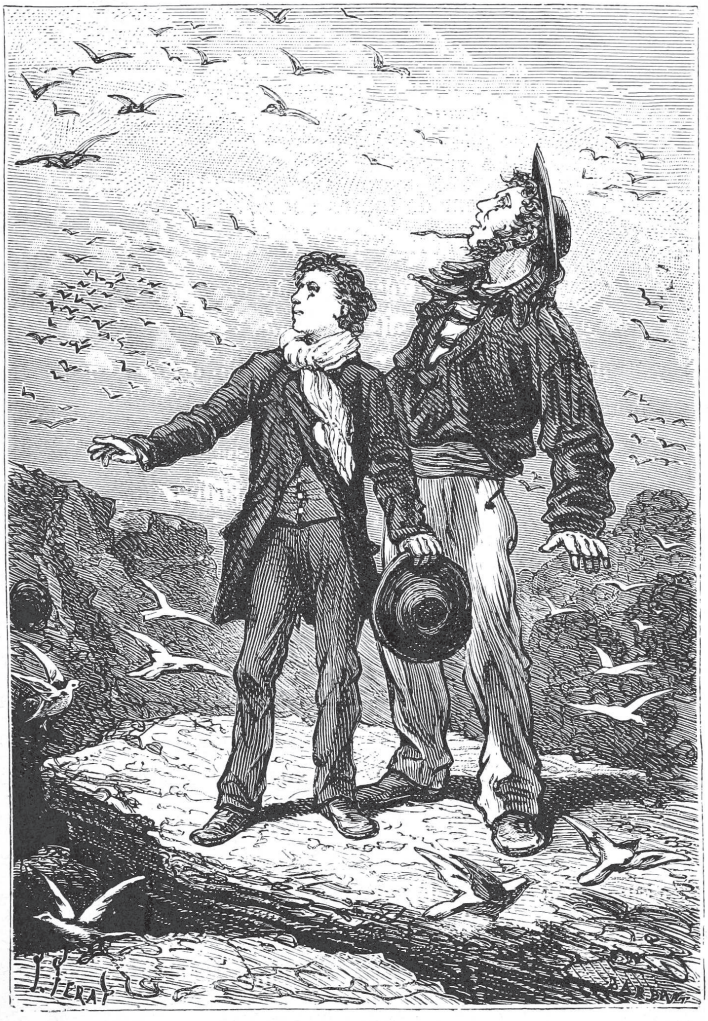
„Co je to tedy za ptáky?" ptal se Pencroff. „Člověk by skoro řekl, že jsou to holubi."

„Ano, jsou to holubi," potvrzoval jeho mínění Herbert, „ale holubi divocí čili skalní. Poznávám je podle dvojité černé pásky na křídlech, bílých per na ocasu a popelavého peří. Skalní holub je nejen chutný k jídlu, ale i jeho vejce jsou znamenitá. Snad pro nás nechali nějaká ve skalním hnízdě."

„Pak jim nedáme čas, aby se z nich něco vylíhlo, ledaže by to snad byla omeleta," zasmál se Pencroff.

„Ale v čem tu omeletu upečeš?" namítl Herbert. „V klobouku snad?"

„Třeba," hbitě odpověděl námořník. „Na to mé umění stačí. A nestačí-li, pak se spokojíme s vařenými vejci, a já tě ujišťuji, že sním i ta nejtvrdší."

„Co je to tedy za ptáky?“ ptal se Pencroff.

Pencroff s hochem prohlíželi všechny skalní skuliny a nalezli konečně v některých z nich spoustu vajec. Nasbírali jich několik tuctů a kvapně je sbalili do námořníkova šátku, neboť se blížil okamžik, kdy měl nastat odliv. Pak Herbert s Pencroffem začali sestupovat k říčce.

Když se dostali k ohybu řeky, byla jedna hodina po poledni. Proud se již změnil. Bylo třeba využít počínajícího odlivu. Pencroff nechtěl svěřit svůj náklad řece bez jakéhokoliv dozoru, ale rozhodně neměl v úmyslu na ten vor vstoupit. Námořník však nepřijde nikdy do rozpaků, jde-li o to, obstarat si provaz nebo lano. Pencroff v malé chvíli stočil ze suchých lián několik metrů dlouhý provaz. Provaz přivázal k zadku voru a držel jej v ruce, zatímco Herbert udržoval vor v proudu dlouhou větví.

Vše se šťastně dařilo. Náklad dříví, jehož rychlost určoval námořník kráčející po břehu, plul klidně. Břehy byly příkré, a proto nehrozilo, že vor někde narazí. Za dvě hodiny se dostali k ústí řeky do vzdálenosti několika kroků od komínů.

5.

KAPITOLA

Otázka ohně

První Pencroffovou starostí bylo, jakmile složili dříví z voru, aby byly v komínech utěsněny díry, jimiž dovnitř vnikal chladný vítr. Pískem, kamením a větvemi, promíchanými vlhkou prstí, uzavřeli Pencroff a Herbert neprodyšně chodby otevřené jižním větrům a oddělili tak jejich hořejší část. Ponechali pouze jeden úzký a točitý otvor po straně, který umožňoval odchod kouře a větrání. Komíny byly tak rozděleny na tři nebo čtyři pokoje, lze-li tak pojmenovat tmavé jeskyně, s nimiž by bylo sotva spokojeno divoké zvíře. Byli zde však v suchu a v největší, prostřední z těchto jeskyní, mohli dokonce stát zpříma. Podlahu pokrýval jemný písek. Zkrátka, nouzové obydlí muselo stačit tak dlouho, dokud nebude nalezeno lepší.

Pencroff a Herbert se bavili při práci.

„Je možné, že naši přátelé už našli někde něco lepšího," mínil mladík.

„Možné to je," odpověděl námořník, „ale spoléhat se na to nesmíme. Lepší je mít o jednu tětivu na luku víc než nemít žádnou."

„Kéž bychom jen nalezli pana Smitha a přivedli ho sem. Pak bychom mohli nebesům jen děkovat," vzdychl Herbert.

„Ano, byl to dokonalý muž," odpověděl Pencroff.

„Byl…?" zvolal Herbert. „To už nevěříš, že ho znovu spatříš?"

„Bůh mě uchovej, abych něco takového řekl," odvětil námořník.

Práce s úpravami byla rychle dokončena a Pencroff s ní byl naprosto spokojen.

„Teď už se naši přátelé mohou vrátit," pravil. „Najdou docela dobré přístřeší."

Zbývalo ještě zřídit ohniště a připravit oběd. To už byla jednoduchá a snadná práce. Na podlaze první místnosti pod otvorem pro odchod kouře byly rozestaveny hladké kameny. Teplo, které zůstane po odchodu kouře, jistě postačí k uchování snesitelné teploty. Zásoba dříví byla uložena do druhého „pokoje" a námořník z ní vložil na ohniště jen suché větvičky a několik polínek.

Byl zaujat prací, když se ho Herbert ptal, má-li zápalky.

„Ale ovšem," odpověděl Pencroff a hned dodal. „Je to naše štěstí, neboť bez zápalek či křesadla bychom byli ve velkých nesnázích."

„Mohli bychom přece rozdělat oheň tak, že bychom třeli o sebe dva kusy dřeva, jak to dělají divoši."

„Když myslíš, tak to zkus. Uvidíme, zda dokážeš víc, než že si zničíš ruce."

„Vždyť je to zcela osvědčený způsob, kterého se užívá všeobecně na ostrovech Tichého oceánu."

„To nepopírám," odpověděl Pencroff, „ale musím předpokládat, že to dovedou jen divoši, protože vědí, jakého dříví k tomu použít. Již několikrát jsem chtěl tím způsobem rozdělat oheň, ale nikdy se mi to nepodařilo. Přiznám se, že mám raději zápalky. Ale kde jsou mé zápalky?"

Pencroff hledal zápalky v kapsách kabátu. Ač jako náruživý kuřák měl zápalky stále u sebe, tentokrát je nenalezl. Prohledal i kapsy kalhot a byl velmi překvapen, když nenašel nic ani tam.

„To je zlé, velmi zlé," pravil a podíval se na Herberta. „Ta krabička mi někde vypadla z kapsy. Ty, Herberte, nemáš u sebe křesadlo či něco takového, čím bychom mohli rozdělat oheň?"

„Ne, Pencroffe."

Námořník vyběhl ven a zuřivě se škrábal ve vlasech, jako by si chtěl na něco vzpomenout. Herbert šel za ním.

Oba pečlivě hledali na písku, ve skalách i u břehu řeky, ale marně. Krabička byla měděná a nemohla by proto ujít jejich zraku.

„Pencroffe, nevyhodil jsi tu krabičku z koše?" ptal se Herbert.

„To bych nikdy neudělal," ujišťoval námořník, „ale je možné, že při těch strašných otřesech mi vypadla z kapsy již tehdy. Vždyť jsem tak přišel o dýmku. Proklatá krabička, kde jen je?"

„Je odliv, pojďme na místo, kde jsme vystoupili na břeh," navrhl Herbert.

Naděje, že naleznou krabičku, kterou vlny zanesly asi daleko mezi balvany, nebyla velká, ale nesměli opominout nic. Herbert a Pencroff běželi rychle k místu, kde vystoupili na břeh, asi dvě stě kroků od komínů.

Hledali mezi balvany, ale zase bez výsledku. Pokud ztratil Pencroff krabičku zde, byla jistě odplavena vlnami. Jak moře ustupovalo, námořník rozšiřoval okruh pátrání, ale nic nenacházel. Byla to opravdu těžká a nenahraditelná ztráta.

Pencroff se netajil nikterak mrzutostí. Jeho čelo bylo velmi zamračené. Nemluvil. Herbert ho chtěl potěšit úvahou, že zápalky by byly stejně promočené vodou a nepotřebné.

„To ne, hochu," odpověděl námořník. „Byly v měděné krabičce, která zavírala velmi těsně. Co budeme teď dělat?"

„Snad najdeme nějaký způsob, jak si opatřit oheň," pravil Herbert. „Možná pan Smith nebo pan Spilett budou na tom líp než my."

„Snad," odpověděl Pencroff, „ale když zůstaneme bez ohně, tak naši přátelé při návratu najdou jen ubohou večeři."

„Snad ani není možné, aby z nich nikdo neměl zápalky nebo křesadlo," namítl Herbert.

„Pochybuji," odpověděl námořník a pokýval hlavou. „Pan Smith a Nab nekouří, a myslím, že pan Spilett by zachránil raději svůj zápisník než zápalky."

Herbert neodpověděl. Ztráta krabičky zápalek byla opravdu nepříjemnou událostí. Mladý hoch však přece jen doufal, že si tak nebo onak opatří oheň. Zkušenější Pencroff, jehož jinak maličkosti do rozpaků neuváděly, byl poněkud skeptický. Mohli teď učinit jen jediné: vyčkat návratu Naba a Spiletta. To však znamenalo, že se museli vzdát vajec na tvrdo, která chtěli připravit. Také syrové maso se jim nezdálo zrovna příjemnou vyhlídkou.

Než se vrátili do komínů, námořník a Herbert nasbírali novou dávku měkkýšů pro případ, že by se jim nepodařilo rozdělat oheň. Pak tiše kráčeli k dočasnému domovu.

Pencroff upíral oči k zemi a stále hledal zmizelou krabičku. Dokonce ještě znovu šel po levém břehu řeky až k místu, kde byl upevněn vor s dřívím. Ale všechno bylo marné.

Bylo pět hodin večer, když Herbert a Pencroff vstoupili do komínů. Námořník znovu pečlivě chodby prohledal, i ty nejtemnější kouty, ale ani tato snaha nevedla k lepšímu výsledku.

V šest hodin, když už slunce zapadalo za výšinami na západě, ohlásil Herbert, který přecházel na břehu, návrat Naba a Gedeona Spiletta.

Vraceli se sami…

Mladý chlapec cítil, jak se mu bolestně sevřelo srdce. Námořníka tedy neklamala zlá předtucha. Inženýr Cyrus Smith prostě nebyl nalezen.

Reportér Heraldu se přišoural a usedl na skálu mlčky. Byl unavený, skoro umíral hlady a neměl sílu, aby pronesl jediné slovo.

Nabovy začervenalé oči prozrazovaly, že hodně plakal. A nové slzy, které nedovedl zadržet, jasně říkaly, že i on už ztratil naději.

Konečně byl Spilett schopen vypravovat, jak pátrali po Cyrusu Smithovi.

Reportér Heraldu se přišoural a usedl na skálu mlčky.

On a Nab prošli pobřeží do vzdálenosti třinácti kilometrů, tedy daleko za místo, kde balon naposled narazil a kde zmizel inženýr i se psem Topem. Nikde ani stopa, ani jediná šlépěj. Ani jediný obrácený kamínek, povrch písku nebyl nikde porušený, nikde žádná známka lidské přítomnosti. Bylo jasné, že sem nepřišel žádný lidský tvor. Moře bylo stejně pusté jako břeh. Zde, ve vzdálenosti několika set kroků od břehu, inženýr asi nalezl svůj hrob.

V té chvíli Nab povstal a protestoval hlasem, který prozrazoval, jak je jeho naděje silná.

„Ne, ne! Není mrtev! Nemůže to tak být! Ne on! Já, nebo někdo jiný by asi nepřežil, ale on by to zvládl. V takové situaci by nikdy nepodlehl! To je muž, který si vždy pomůže!"

A pak ho opustily síly.

„Už nemůžu," mumlal, „nemůžu."

Herbert běžel k němu.

„Nabe, najdememe ho!" těšil černocha. „Bůh nám ho vrátí. Ale teď jistě máte hlad. Jezte, jezte alespoň trochu, prosím vás."

Jak mluvil, nabízel nešťastníkovi několik hrstí měkkýšů. Byla to sice slabá a nevalná večeře, ale i když Nab nejedl již dlouhé hodiny, tak odmítl. Když přišel o svého pána, tak nemohl nebo nechtěl dál žít.

Gedeon Spilett zhltl pár měkkýšů a pak se položil na písek u paty skály. Byl vyčerpán, ale klidný.

Tu se k němu přiblížil Herbert a vzal ho za ruku.

„Pane," řekl, „nalezli jsme útočiště, kde vám bude líp než zde. Pojďte, stmívá se. Pojďte si odpočinout. Zítra uvidíme…"

Reportér povstal a šel za hochem ke komínům.

V té chvíli k nim přistoupil Pencroff a zcela přirozeným hlasem se ptal Spiletta, zda náhodou nemá u sebe zápalky.

Novinář se zastavil, prohledával kapsy a pravil, když nic nenalezl:

„Měl jsem je, ale asi jsem je vyhodil zároveň se vším ostatním…"

Námořník se ptal také i Naba a dostal stejnou odpověď.

„Proklatě!“ vykřikl Pencroff, který se již nedokázal ovládat.

Spilettt slyšel jeho kletbu a ptal se:

„Nemáme ani jedinou zápalku?“ „Ani jedinou, a tedy nemáme ani oheň.“

„Bože můj, kdyby tu byl můj pán,“ zvolal Nab, „ten by nám oheň opatřil!“

Všichni čtyři trosečníci znehybněli a pohlédli na sebe nikoliv bez obav do budoucnosti. A byl to Herbert, který první porušil ticho.

„Pane Spilette,“ pravil, „jste kuřák a měl jste v kapse vždycky zápalky. Snad jste dobře nehledal. Podívejte se ještě jednou. Jediná zápalka by nám stačila.“

Reportér znova začal prohledávat kapsy u kalhot, vesty i kabátu a konečně — k velké radosti Pencroffově — ucítil slabý kousek dřeva pod podšívkou vesty. Jeho prsty uchopily dřívko, ale to bylo zalezlé pod látkou. Šlo o to, jak je vytáhnout, aby přitom nebyl setřen fosfor. Vždyť to byla jediná zápalka!

„Dovolíte?“ ptal se ten mladý chlapec.

A zručně vytáhl ten kousek dřeva bez poškození, tu jedinou, téměř bezcennou zápalku, která pro ně měla obrovskou hodnotu. Byla neporušená.

„Ta jediná zápalka pro nás znamená, jako bychom jich měli celý vůz,“ jásal Pencroff.

Vzal zápalku a vrátil se do komínů, jsa následován svými druhy. Ten malý kousek dřeva, jenž je v obydlených krajích lhostejně odhazován a který tam nemá cenu, bylo zde nutno opatrovat s největší pozorností. Námořník se nejdříve přesvědčil, že je zápalka suchá, a pak pravil:

„Teď bychom potřebovali papír.“

„Tady je,“ odpověděl Gedeon Spilett, vytrhávaje ne bez lítosti jeden list ze svého zápisníku.

Pencroff vzal lístek papíru, který mu zpravodaj Heraldu podával, a poklekl k ohništi. Tam na papír položil trochu

suché trávy, listí a mechu, které byly rozloženy tak, aby jimi mohl snadno proudit vzduch a podporoval tak hoření.

Pak Pencroff vytvořil z malého kousíčku papíru, který odtrhl z listu, jakýsi kornoutek, jaký si zhotovují kuřáci dýmky, je-li příliš větrno. Kornoutek zastrčil mezi papír a mech. Pak vzal do ruky mírně drsný oblázek, pečlivě jej otřel a škrtl jemně zápalkou. Zatajoval dech a přemáhal rozbouřené srdce.

Po prvním škrtnutí ohýnek nezaplál. Pencroff málo přitlačil z obavy, aby neurazil fosforovou hlavičku.

„Ne, já nemůžu," pravil. „Ruka se mi chvěje… Zničil bych zápalku… Nemůžu… Nechci…" Zvedl se a vyzval Herberta, aby se pokusil on.

Chlapec po dobu celého svého života jistě nebyl tak vzrušen jako teď. Srdce mu bušilo. Prométheus, jenž se vypravil na krádež ohně do nebes, jistě nebyl nervózní víc. Ale Herbert neváhal a rychle škrtl. Ozvalo se slabé zapraskání a lehký modravý plamínek vydal trochu dusivého kouře. Herbert sklonil trochu zápalku, aby se lépe rozhořela, a pak ji pomalu vsunul do papírového kornoutku. Papír se okamžitě vzňal a za několik vteřin hořel už i mech.

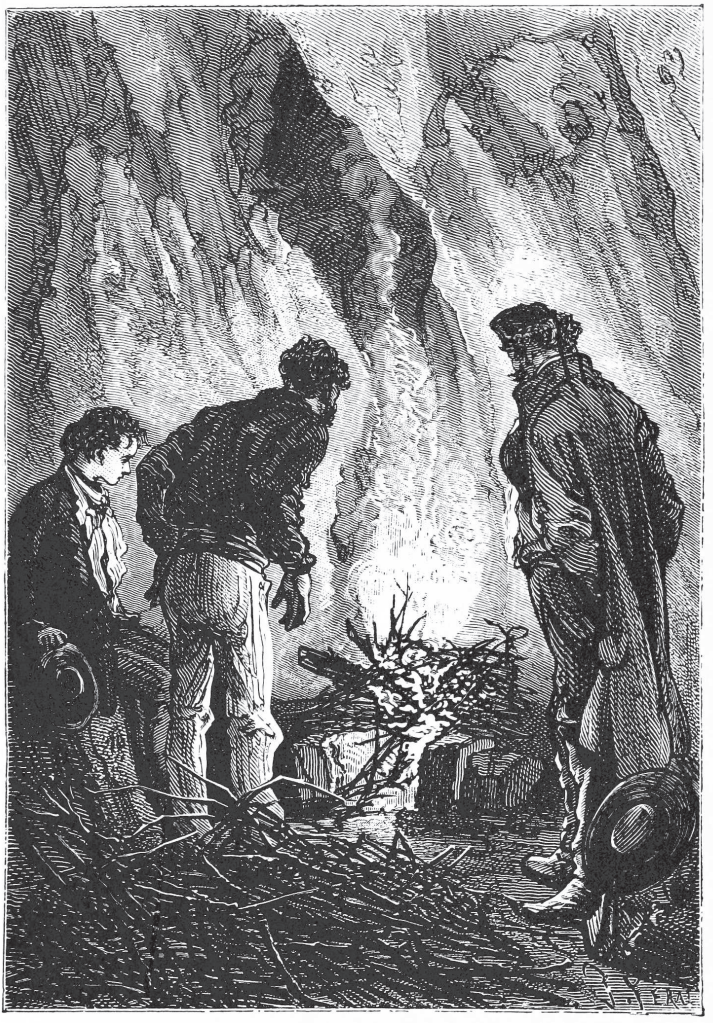
Poté chytlo i dřevo s veselým praskotem a tančící plamen, rozdmýchávaný námořníkem, ozářil temnotu.

„Konečně!" zvolal Pencroff. „Ještě nikdy jsem neměl tak podrážděné nervy."

Oheň vesele plápolal v krbu postaveném z plochých kamenů. Kouř snadno odcházel úzkým otvorem, kamna měla tah a za chvíli se už od krbu táhlo příjemné teplo.

Byl to oheň, který nesměli nechat vyhasnout. Vždy musela zůstat žhoucí jiskřička pod popelem. Ale to vše byla otázka jen péče a pozornosti, poněvadž dřevo nechybělo a jeho zásoby mohly být kdykoliv snadno doplněny.

Prvou Pencroffovou starostí bylo, aby na ohništi připravil vydatnější večeři, než jakou byli měkkýši. Herbert přinesl dva tucty vajec. Spilett se usadil v koutě a pozoroval jejich počínání mlčky. Jeho mozek zaměstnávaly tři věci. Zda je dosud

„Konečně!“ zvolal Pencroff.
„Ještě nikdy jsem neměl tak podrážděné nervy.“

živ Cyrus Smith, kde může být, jestliže žije, a jak je možné, že nemohl nějakým způsobem dát najevo svou přítomnost, pokud přežil pád. Pokud šlo o Naba, ten se stále ještě potuloval po břehu. Bylo to tělo bez duše.

Pencroff, který znal dvaapadesát způsobů, jak připravit vejce, teď neměl příliš na výběr. Musel se spokojit s tím, že vejce vložil do teplého popela a nechal je v něm pomalu uvařit natvrdo.

Jejich příprava byla hotova v několika minutách a námořník pozval novináře k večeři. To bylo první skutečné jídlo trosečníků na neznámém břehu. Vejce byla výborná, a jelikož obsahují vše, co člověk potřebuje k životu, trosečníkům nejen chutnala, ale také jim vrátila síly.

Jen kdyby mezi nimi při tomto jídle jeden nechyběl… Kdyby všech pět uprchlíků z Richmondu bylo shromážděno tady pod navršenými skalami kolem plápolajícího ohně, na suchém písku, pak snad by nemohli učinit nic jiného než vzdát díky nebesům. Ale chyběl nejmoudřejší a nejvzdělanější z nich, jejich přirozený vůdce, Cyrus Smith. Nebyl tu a jeho tělu se ani nedostalo řádného pohřbu.

Tak minul den 25. března. Přišla noc. Slyšeli, jak venku vyje vítr a jak příboj jednotvárně buší do břehu. Vlny dokázaly rozhýbat valouny a občas působily pekelný rámus.

Spilett se odebral do vzdálenějšího kouta chodby, když si zapsal všechny příhody dne: první pohled na neznámou zemi, inženýrovo zmizení, průzkum pobřeží, příhodu se zápalkami a další události. V temnu chodby ho brzy přemohly únava a spánek.

Herbert usnul stejně brzy. Jen námořník spal pouze chvílemi, často se budil a přikládal do krbu. Nijak dřívím nešetřil.

Jen jediný z trosečníků neodpočíval v komínech. Byl to bezútěšně zoufalý Nab, který po celou noc bloudil po pobřeží a nepřestával volat své pána. Marné byly domluvy jeho druhů, kteří se ho pokoušeli zlákat k odpočinku.

6.

KAPITOLA

Výprava do lesa

Seznam věcí, které byly majetkem letců, již ztroskotali na neznámém břehu, patrně neobydleném, jak se zdálo, by byl pořízen velmi rychle.

Neměli nic, kromě oblečení, které měli na sobě ve chvíli ztroskotání. Výjimkou byly zápisník a hodinky, které Gedeon Spilett nezahodil asi jen nedopatřením. Neměli však jedinou zbraň, žádný nástroj, ba ani kapesní nůž. Shodili do moře vše, aby ulehčili balonu.

Vymyšlení hrdinové Daniela Defoea nebo Wysse, stejně tak Selkirk či rodina Raynalova, kteří ztroskotali jednak na Juan Fernandezu a druzí kdesi u Nového Zélandu, nebyli nikdy tak úplně bez prostředků. Získali mnoho věcí z trosek lodi, ať již obilí, zvířata, nástroje a zbraně, nebo k jejich břehům byly zahnány trosky, které jim umožnily překonat první chvíle osamělého života. Nebyli tedy úplně bezbranní proti přírodě. Jenže tady trosečníci neměli nic a museli si vše od počátku vyrobit.

Kdyby byl mezi nimi alespoň Cyrus Smith a inženýr pomohl svými zkušenostmi a vynalézavým duchem, pak snad by mohli

mít naději. Jenže s ním nemohli počítat. Mohli se spolehnout jen na sebe a na Prozřetelnost, která neopouští nikdy ty, jejichž víra je upřímná.

Trosečníci si kladli otázku, jak dlouho zůstanou na této části pobřeží, než se pokusí zjistit, ke které pevnině tato země náleží, zda je obydlená, či jsou jen na pustém ostrově.

To byl důležitý problém, který museli vyřešit v čase co nejkratším. Od výsledku bylo závislé jejich další počínání. Pencroff radil, že by měli počkat několik dnů, než se vydají na výzkumnou výpravu. Bylo opravdu nutné připravit zásoby potravin a opatřit si vydatnější jídlo, než byli měkkýši a vejce. Na výpravě budou nuceni snášet únavu, nebudou mít útočiště, a proto je potřeba načerpat dostatek sil.

Komíny byly útočištěm prozatím celkem dostačujícím. Oheň hořel a trochu žhavého uhlí bylo vždy snadné zachovat. V této chvíli bylo na břehu stále dost vajec a měkkýšů. Doufali, že brzy najdou způsob, jak zabít několik holubů, kteří ve stovkách létají nad vrcholem výšiny. Dokáží je zabít, byť by je měli trefit kamenem nebo usmrtit klackem. Snad v lese budou stromy s jedlými plody. Pitnou vodu už měli. Proto se rozhodli, že několik dní zůstanou v komínech a na výpravu se důkladně připraví. Měli jen dvě možnosti, buď zkoumat pobřeží, nebo se vypravit do vnitrozemí.

Tento návrh se nejvíce líbil Nabovi. Černoch byl totiž stále přesvědčen, že jeho pán není mrtev, a proto nijak nespěchal opustit místo neštěstí. Nevěřil — nechtěl věřit — ve smrt pana Smitha. Zdálo se mu, že je nemožné, aby tak význačný muž sešel ze světa tak obyčejným způsobem, jakým bylo utopení ve vzdálenosti několika set kroků od břehu. Nab si řekl, že neuvěří v jeho smrt, dokud vlny nevyvrhnou tělo na břeh, dokud ho Nab sám neuvidí, pokud se rukou se nedotkne jeho mrtvého těla. Ta myšlenka pevně utkvěla v jeho umíněném srdci.

Snad to byla jen utkvělá představa, ale její podnět byl takový, že Pencroff neměl odvahu zbavit toho dobrého muže víry. On sám už nedoufal, byl přesvědčen, že inženýr nalezl

hrob ve vlnách, ale s Nabem o svém přesvědčení nemluvil. Vždyť Nab byl jako pes, který nemůže opustit hrob svého pána. Jeho bolest byla taková, že by asi nepřežil jistotu o inženýrově smrti.

Toho rána, 26. března, časně za úsvitu, se Nab vydal na pobřeží severním směrem a došel k místu, kde se asi moře zavřelo nad Cyrusem Smithem.

Snídani toho dne zase tvořila jen holubí vejce a měkkýši. Herbert našel sůl, která se vytvořila v koutech skalisk odpařováním mořské vody. Jeho objev přišel všem velmi vhod.

Když pojedli, Pencroff se zeptal Spiletta, zda je ochoten jít s nimi do lesa, kam se on a Herbert chtěli vypravit na lov. Ale po dobré úvaze usoudili, že někdo musí zůstat doma, aby udržoval oheň a byl po ruce, kdyby Nab potřeboval pomoc. Proto novinář zůstal.

„A my půjdeme, Herberte!“ pravil námořník. „Střelivo najdeme cestou a pušku si ulomíme v lese.“

Ještě před odchodem si však Herbert vzpomněl, že by bylo rozumné opatřit si nějakou látku, která by jim nahradila hubku. Řekl to Pencroffovi.

„Ale jakou?“ ptal se Pencroff.

„Spálené plátno,“ odpověděl hoch. „To může nahradit hubku zcela dobře.“

Námořník uznal nápad za výborný. Jen se mu nelíbilo, že je k tomu nutné obětovat kus kapesníku. Ale šlo o věc velmi důležitou, a tak kostkovaný kapesník Pencroffův se zčásti změnil v kus spáleného hadru. Tato zápalná látka byla uložena v jedné místnosti do prohlubeniny ve skále, kde byla chráněna před větrem i vlhkostí.

Bylo už devět hodin ráno. Počasí se kazilo, vítr vál od jihovýchodu a Herbert s Pencroffem vyšli z komínů. Nezapomněli se otočit a pozorovat kouř, který se vinul kolem skalního výběžku. Pak vstoupili na levý břeh řeky.

Když se dostali do lesa, Pencroff ulomil z prvního stromu dvě silné větve a podal jednu Herbertovi. Herbert si ji

zašpičatil broušením o kámen. Co by dal za to, kdyby měl nůž. Pak lovci kráčeli vysokou trávou a nevzdalovali se příliš od břehu. Když se dostali k místu, kde se řeka stáčela na jihovýchod, zjistili, že se její koryto rychle úží, takže stromy nad ní v některých místech tvoří uzavřenou klenbu. Pencroff se rozhodl, že půjdou podél řeky, aby nezbloudili. Podél ní se vždy zase dostanou na místo, odkud vyšli.

Ale cesta po břehu nebyla bez překážek. Ohebné větve některých stromů se skláněly až na zem, jinde zase byly liány a trní, mezi nimiž si museli razit cestu holemi. Herbert často proklouzl mezi trouchnivějícími kmeny s obratností mladé kočky a zmizel v houštině, ale Pencroff ho hned volal zpět a prosil ho, aby se od něj nevzdaloval.

Námořník zatím pečlivě sledoval terén. Levý břeh byl plochý a vlhký tam, kde se nížil. Tam se měnil v bažiny. Bylo zřejmé, že krajina je zde protkána podzemními vodními toky, které napájejí řeku. Někdy také zazurčel potok na povrchu, ale byl to vždy potok úzký, který snadno přeskočili. Protější břeh se zdál být mnohem nerovnější a také příkřeji stoupal. Tvořil jakousi stupňovitě stoupající oponu, která zabraňovala v rozhledu. Na pravém břehu by chůze byla jistě mnohem obtížnější, neboť bylo vidět, že se zde stromy jen s námahou drží kořeny v půdě prudkého svahu.

Snad ani není nutné opakovat, že lesa se zřejmě dosud nedotkla lidská noha. Pencroff spatřil pouze stopy čtvernožců, jejichž druh však nedokázal určit. Podle Herbertova soudu některé ty stopy náležely značně velkým šelmám, s kterými se asi ještě setkají. Nikde však nebylo vidět záseky do kmenů, zbytky vyhaslého ohně nebo otisky lidských nohou. Z toho se mohli jen radovat, neboť v neznámém kraji bylo nutné se přítomnosti člověka spíše bát než si ji přát.

Herbert a Pencroff skoro ani nemluvili, neboť cesta byla velmi obtížná, postupovali pomalu a ušli za hodinu sotva dva kilometry. Dosud nic neulovili. Ve větvích sice zpívali a poskakovali ptáci, ale byli velice plaší, jako by jim říkal pud,

Pencroff spatřil pouze stopy čtvernožců...

že člověk je jejich nepřítel. Herbert upozornil v bažinaté části lesa na ptáka s dlouhým a špičatým zobákem, který se tvarem těla podobal ledňáčkovi. Lišil se však od něho hrubším peřím, jež mělo kovový lesk.

„Je to asi datlovitý pták leskovec, jakamar," pravil Herbert a snažil se k němu přiblížit.

„Pěkná příležitost, abychom ochutnali jakamara," odpověděl námořník, „jen kdyby měl chuť dát se upéct."

V té chvíli kámen, prudce a obratně vržený mladým hochem, trefil ptáka do kořene křídla. Rána nebyla však dostatečně silná, neboť jakamar se dal na útěk plnou rychlostí svých nohou a v okamžiku zmizel.

„Jsem prostě nešikovný," huboval se Herbert.

„To není pravda, chlapče," odpověděl námořník. „Rána byla dobře mířená, málokdo by tak hodil. Nic si z toho nedělej. Však se s ním ještě setkáme!"

Pokračovali v cestě. Jak postupovali, stromoví řídlo, mohutnělo, ale žádný z těch stromů neměl jedlé plody. Pencroff se marně rozhlížel po palmách, které jsou tak významné pro život domorodců a na severní polokouli rostou až k čtyřicátému stupni zeměpisné šířky. Zde však rostly jen konifery, jako např. deodary, jež Herbert už poznal. Jsou podobné stromům, jaké rostou na severozápadním americkém pobřeží. Byly tu také vysoké jedle, dosahující až padesáti metrů výšky.

V té chvíli se mezi větvemi objevilo hejno ptáků s malými trupy, ale s nádherným peřím, s dlouhým a třpytícím se ocasem. Krásné, ale slabé a poněkud neduživé peří z nich padalo a pokrývalo půdu. Herbert sebral několik peříček, a když si je prohlédl, pravil:

„Jsou to kurukusové."

„Mně by byla perlička nebo tetřev milejší," odpověděl Pencroff. „Mají dobré maso…?"

„Jejich maso je dokonce znamenitou lahůdkou," přerušil ho Herbert. „Nemýlím-li se, snadno se k nim přiblížíme a zabijeme jich několik holemi."

Námořník a mladý hoch se plížili trávou a dostali se tak ke stromům, jejichž nízké větve byly ptáky přímo obsypány. Kurukusové totiž obvykle číhají na nízkých větvích na lezoucí hmyz, který je jim hlavní potravou. Bylo vidět, jak jejich opeřené nožky pevně svírají mladé větvičky, na nichž seděli.

Lovci vyskočili a jako kosou srazili holemi celé řady kurukusů, kteří se nechávali hloupě a téměř bez odporu ubíjet. Nechápali, co se děje. Už jich stovka ležela na zemi, když se ostatní teprve rozhodli uletět.

„Dobře," řekl Pencroff, „to je přece zvěřina, která se hodí pro naši chabou výzbroj. Lze ji chytat rukama."

Námořník přivázal kurukusy k proutkům, jak se to dělává se skřivany, a pokračovali v cestě. Tok řeky se zvolna ohýbal a stáčel se k jihu. Nebyl však patrně dlouhý, neboť řeka mohla pramenit jen ve vyšším terénu a byla nejspíš napájena tajícím sněhem, který dosud pokrýval svah středního kužele.

Hlavním účelem výpravy však bylo opatřit obyvatelům komínů pokud možno největší množství zvěře. Nedalo se zatím říci, že úkol byl splněn. Námořník proto nepřestával pátrat a klel, když některé zvíře uteklo vysokou trávou dříve, než je mohl rozeznat. Kdyby tak měl sebou Topa! Ale Top zmizel zároveň se svým pánem a asi s ním i zahynul.

Ve tři hodiny odpoledne spatřili mezi stromy nová hejna ptáků, jak zobala vonné bobule. A náhle se lesem rozlehl hlas trubky. Jeho původcem byl pták z rodu kurovitých, kterému ve Spojených státech říkají tetras a je to vlastně tetřev. Brzy zpozorovali několik párů těchto ptáků, kteří měli žlutohnědé peří a hnědá ocasní péra.

Herbert rozeznal samce podle dvou ostrých výběžků na křídlech, tvořených odstávajícími krčními péry. Pencroff pokládal za nutné zmocnit se některého z těchto ptáků. Jejich maso je stejně chutné jako slepičí. Nebylo to však snadné, neboť ptáci nemínili dopustit, aby se k nim někdo přiblížil. Po několika marných pokusech, které tetřevy jen poplašily, řekl námořník chlapci:

„Když je tedy nelze zabít v letu, musíme se pokusit chytit je na udici."

„Jako nějakého kapra?" zvolal Herbert velmi překvapený tímto návrhem.

„Ano, jako kapra," vážně odpověděl námořník.

Pencroff našel v trávě půl tuctu tetřevích hnízd a v každém z nich dvě až tři vejce. Nehodlal se jich ani dotknout, protože dobře věděl, že jejich obyvatelé se k nim vrátí. Kolem hnízd však nalíčil své udice — a to zcela opravdové.

Odvedl Herberta o kus dále a připravoval své lovecké náčiní s péčí Izaka Waltona, známého autora díla o lovu na udici. Herbert pozoroval jeho práci s pochopitelným zájmem, neboť nevěřil v její úspěch. Šňůry udic byly zhotoveny z tenkých lián a svázány dohromady ve vzdálenosti pěti až šesti metrů od „prutů". Za háčky posloužily velmi silné trny se zahnutým hrotem, jichž bylo dostatek na keřích trpasličího akátu. Jako vnadidlo byli použiti tuční červi, kteří všude kolem lezli po zemi.

Když Pencroff dokončil svou práci a rozložil udice s návnadou kolem hnízd, skryl se v trávě blízko míst, kde se šňůry udic spojovaly. Herberta poslal, aby se schoval za silný strom. Oba trpělivě čekali, ale Herbert příliš nevěřil v úspěch Pencroffova vynálezu.

Uplynula dlouhá půlhodina a tetřevi se k hnízdům vraceli, jak námořník správně předpokládal. Poskakovali, zobali a neměli tušení o přítomnosti lovců, kteří dávali pozor, aby vítr od tetřevů vál proti nim.

Mladý hoch byl v té chvíli už opravdu zaujat podivným lovem. Tajil dech a Pencroff měl oči vytřeštěné, ústa otevřená a rty našpulené tak, jako by se už chtěl zakousnout do kousku tetřeva. Také sotva dýchal.

Tetřevi zatím procházeli mezi udicemi, aniž si jich všimli. Tu Pencroff opatrně zatahal za šňůru, čímž uvedl do pohybu červy, jako by byli živí.

Námořník rozhodně v té chvíli zakoušel vzrušení velmi odlišné od vzrušení rybáře, který nevidí, jak se kořist blíží ve vodě k jeho udicím.

Pohyb červů brzy přivábil pozornost tetřevů a někteří se vrhli na háčky. Tři hladoví tetřevi spolkli s návnadou i háčky. Pencroff trhnutím šňůr háčky zasekl a prudké mávání křídel mu sdělilo, že se ptáci chytili.

„Hurá!“ vykřikl a vrhl se na kořist. Rychle se jí zmocnil. Herbert zatleskal. Bylo to poprvé, kdy viděl chytat ptáky na udici. Námořník chválu skromně odmítl a vysvětlil mu, že to nebyl jeho první pokus a že tenhle způsob také není jeho vynález.

„Jisté však je,“ dodal, „že v naší situaci se často musíme uchýlit k neobvyklým způsobům.“

Tetřevi byli svázáni za nožičky. Pencroff byl velmi šťastný, že se nevrátí s prázdnýma rukama. Bylo už nutné se vrátit, neboť den se chýlil ke konci.

Směr, kterým se museli vydat, byl určen tokem řeky. Stačilo jít ve směru jejího proudu a v šest hodin Herbert a Pencroff, unavení a hladoví, vstoupili zase do komínů.

„Hurá!“ vykřikl a vrhl se na kořist.

7.

KAPITOLA

Top se objevuje

Gedeon Spilett stál na mořském břehu bez hnutí a se zkříženýma rukama. Pozoroval obzor, který se na východní straně začal zahalovat velkým černým mrakem, rychle stoupajícím k nadhlavníku. Vítr byl již značně prudký a teď k večeru ještě sílil. Obloha měla chmurný vzhled a byly na ní zřejmé první známky příchodu bouře.

Herbert vešel do komínů, zatímco Pencroff přistoupil ke zpravodaji Heraldu. Ten byl tak zabrán do svých myšlenek, že si jeho příchodu ani nepovšiml.

„Budeme mít zlou noc, pane Spilette," pravil námořník. „Bude vítr a bude zase lít jako z konve."

Spilett se obrátil, spatřil Pencroffa, ale jeho odpověď neměla se slovy námořníka nic společného. Myslel na něco úplně jiného.

„V jaké vzdálenosti od břehu asi byl balon, když byl inženýr stržen vlnou?" ptal se.

Námořník nebyl připraven na takovou otázku. Chvíli uvažoval, než odpověděl:

„Ve vzdálenosti asi dvou provazců."

„Ale kolik měří ten váš provazec?" ptal se Gedeon Spilett.

„Asi dvě stě metrů."

„Podle vás tedy," pravil novinář, „Cyrus Smith zmizel asi ve vzdálenosti čtyř set metrů od pobřeží?"

„Asi tak," odpověděl Pencroff.

„A jeho pes také?"

„Ano, také."

„Nejvíc mě udivuje," dodal Spilett, „i když připustím, že zahynul jak náš společník, tak i jeho pes Top, že ani tělo muže, ani psa nebylo vyvrženo na břeh."

„Není to nic divného při tak rozbouřeném moři," odpověděl námořník. „Ostatně je také možné, že těla byla zanesena proudem na vzdálenější místo pobřeží."

„Jste tedy přesvědčen, že náš společník zahynul ve vlnách?" ptal se zpravodaj.

„Ano, je to mé přesvědčení."

„Já zase jsem přesvědčen," pravil Gedeon Spilett, „aniž bych ovšem chtěl zneuznávat vaši zkušenost, Pencroffe, že pokládám za nevysvětlitelné a nepravděpodobné to dvojí dokonalé zmizení Cyruse a Topa, ať již živých, nebo mrtvých."

„Chtěl bych sdílet vaše přesvědčení, pane Spilette," odpověděl Pencroff. „Ale můj názor na věc je jiný."

Po těchto slovech se námořník vrátil do komínů. V krbu plál oheň. Herbert vrhl na oheň náruč suchého dříví a šlehající plameny osvětlovaly i vzdálené kouty chodby.

Pencroff se pustil do připravy večeře. Pokládal za nutné, aby jejich potrava byla o něco hutnější, neboť všichni se potřebovali zotavit. Růženec kurukusů byl uložen na zítřek, ale zato byli oškubáni dva tetřevi, kteří se brzy poté pekli na rožni nad planoucím ohněm.

V sedm hodin večer se Nab ještě nevrátil. Černochova nepřítomnost Pencroffa velmi znepokojovala. Vždyť se mu mohlo přihodit nějaké neštěstí na neznámé zemi a nebylo také vyloučeno, že si ten oddaný muž zoufal. Ale Herbert si

jeho nepřítomnost vykládal zcela jinak. Nevracel-li se Nab, bylo to pro něho znamením, že objevil něco, co ho přimělo okamžitě pokračovat v pátrání. A to něco mohlo být jen v prospěch Cyruse Smitha. Proč by se jinak Nab vracel, kdyby mu zasvitla nová jiskřička naděje? Našel snad nějakou stopu, otisk kroku nebo zbytek trosky? Možná v té chvíli už sledoval nalezenou stopu. Snad dokonce byl už u svého pána…

Tak uvažoval mladý hoch. Své úvahy netajil. Jeho přátelé ho nechávali mluvit a jen Spilett souhlasil přikývnutím. Pro Pencroffa však bylo jisté, že Nab zašel při pátrání tak daleko, že se nemohl jen tak snadno vrátit.

Ale Herberta sdírala jakási předtucha a chtěl jít Naba hledat. Pencroff mu však vysvětlil, že by to bylo marné v takové temnotě a nepohodě, když nemohl vidět stopy. Ať raději počká. Nevrátí-li se Nab zítra, Pencroff půjde s ním.

Gedeon Spilett schválil námořníkovo mínění a myslel si, že by nebylo vhodné, aby se rozdělovali. Herbert se musel vzdát svého plánu, ale v očích se mu chvěly velké slzy.

Novinář šlechetného chlapce povzbudivě objal.

Špatné počasí pomalu ustávalo. Jen jihovýchodní vítr stále prudce narážel na pobřeží. Bylo slyšet moře, ačkoliv už byl odliv, jak prudce buší do pobřežních skal. Déšť byl rozehnán silnou vichřicí, ale byl vystřídán hustou mlhou. Valila se podél pobřeží jako velké cáry a kamení na břehu rachotilo, jako by tu nějací dělníci skládali z vozu štěrk. Vítr vrhal do vzduchu písek, který přímo sekal do obličeje. Mezi ústím řeky a žulovou stěnou se vytvořily rozsáhlé víry a ze vzdušných vrstev se staly pravé maelströmy. Měly jen jedinou cestu, a to údolím koryta řeky, do kterého se draly s nepopsatelnou prudkostí. Kouř byl srážen do chodeb a naplnil je tak, že se staly neobyvatelnými. Proto Pencroff nechal oheň uhasnout, když byli tetřevi upečeni, a ukryl jenom trochu žhavých uhlíků pod popelem.

Bylo osm hodin a Nab se dosud nevrátil. Teď se dalo soudit, že byl zadržen hrozným počasím a musel si vyhledat

nějaký úkryt, aby tam přečkal konec bouře nebo alespoň do příchodu dne. Jít za ním a najít ho bylo za těchto podmínek nemožné.

Zvěřina byla jediným jídlem toho večera. Všichni pojedli s chutí maso, které bylo výtečné. Pencroff a Herbert, kteří vyhladověli na dlouhé vycházce, je přímo hltali.

Pak si každý vyhledal kout, v kterém odpočíval již v průběhu předešlé noci. Jen Pencroff se natáhl hned vedle krbu.

Venku byla tma a vichřice se měnila v cyklon. Vítr byl teď stejně prudký jako tehdy, když jím letci byli hnáni z Richmondu až na tuto zemi v jižním Pacifiku. Na Tichém oceánu jsou bouře velmi časté v době rovnodennosti, jsou příčinou mnoha lodních katastrof a zvláště jsou hrozné na otevřeném moři, kde se jim nic nepostaví do cesty. Ale i pobřeží obrácené k východu, tedy přímo proti směru větru, bylo šleháno vichrem s takovou silou, že ji vůbec nelze popsat.

Naštěstí balvany, které vytvořily komíny, byly na sobě většinou nakupeny velice pevně. Vždyť to také byly ohromné kusy žuly. Některé však neseděly úplně těsně a znatelně se chvěly. Pencroff to cítil, když přiložil dlaň na stěnu chodby. Cítil nějaké vibrace. Pencroff však nakonec usoudil, a docela správně, že vážné nebezpečí nehrozí a jejich dočasný útulek se nezřítí. Stále však bylo slyšet hluk kamenů, urvaných na vrchu planiny a vrhaných větrem na pobřeží. Některé z nich dokonce dopadly na stěny komínů a rozlétly se na kousky, když dopadly na zem. Námořník se dvakrát zvedl a odplížil se k východu z chodby, aby se přesvědčil, jaké škody kameny působí. Zjistil však, že jsou to kameny poměrně malé a vrátil se ke krbu, na němž v popelu slabě žhly uhlíky.

Herbert spal tvrdě navzdory zuřivosti vichru, náporům bouře a rachotu kamení. Spánek zavřel oči i Pencroffovi, kterého život námořníka naučil nedbat hluku. Jen Gedeon Spilett nemohl usnout. Vyčítal si, proč nedoprovodil Naba.

Stále však bylo slyšet hluk kamenů,
urvaných na vrchu planiny a vrhaných větrem na pobřeží.

Vždyť ani on neztrácel naději. Herbertova předtucha působila stejně i na něho. Jeho mysl se soustřeďovala na Naba. Proč se Nab nevrátil? Převaloval se na svém písečném lůžku, hroznému zápasu živlů nevěnoval příliš pozornosti. Jeho oči se čas od času zavřely pod tíhou únavy, ale rychlá myšlenka okamžitě zase jejich víčka nadzvedla.

Noc plynula… Mohly být už tak dvě hodiny ráno, když Pencroff cítil, jak jím někdo prudce zatřásl.

„Co je?“ zvolal, když se probouzel a uvědomil si přítomnost s bezprostředností vlastní námořníkům.

Spilett byl nad ním nakloněný a říkal:

„Poslouchejte, Pencroffe, poslouchejte!“

Námořník napjal sluch, ale neslyšel nic, kromě svištění vichru.

„Je to jen vítr,“ řekl.

„Ne,“ odpověděl Gedeon Spilett a znovu poslouchal, „myslím, že jsem slyšel…“

„Co?“

„Štěkot psa!“

„Psa!“ zvolal Pencroff a rázem vyskočil.

„Ano… Štěkot…“

„To není možné,“ odpověděl námořník, „jak byste mohl slyšet za takového hukotu vichru…“

„Tak poslouchejte…,“ přerušil ho novinář.

Pencroff poslouchal ještě pozorněji a skutečně se mu zdálo, že chvílemi slyší vzdálený štěkot v přestávkách mezi nápory bouře.

„Nuže…?“ ptal se zpravodaj a tiskl námořníkovi ruku.

„Ano… ano…,“ odpověděl Pencroff.

„Je to Top! Top…!“ zvolal Herbert, který se právě probudil. A všichni tři se hrnuli k východu z komínů.

Dalo jim mnoho práce, než se jim podařilo vyjít. Vítr je zadržoval ohromnou silou. Konečně se jim to povedlo, ale mohli se držet zpříma jen tehdy, když se přitiskli ke skále. Dívali se, ale nemohli mluvit.

Temnota byla úplná. Moře, nebe i země splývaly v jednu jedinou temnou plochu. Zdálo se, že v celém prostoru není ani jediná jiskérka světla.

Spilett a jeho společníci zůstali přitisknuti ke skále, byli skoro zadušeni větrem, absolutně promočeni deštěm a oslepeni pískem. Pak zase zaslechli zaštěkání ve chvíli ticha. A pochopili, že pes je ještě dost daleko.

Mohl to být jen Top. Ale byl sám, nebo byl někdo s ním? Pravděpodobnější bylo, že je sám, neboť Nab by zamířil přímo ke komínům, kdyby ho provázel.

Námořník stiskl Spilettovi ruku na znamení, aby čekali, protože se nedalo mluvit. Pak zmizel v chodbě.

Za chvíli se vrátil se zapálenou pochodní, kterou točil ve vzduchu, přitom se snažil pronikavě hvízdat.

Na tento signál se ozval štěkot mnohem blíže a brzy pak se do vchodu chodby vřítil pes. Pencroff, Herbert a Gedeon Spilett běželi za ním.

Hodili na žhavé uhlíky náruč dřeva. Vzplanuvší oheň ozářil chodbu.

„Je to Top!“ zvolal Herbert.

Byl to opravdu Top, nádherný anglonormanský pes, který od svých smíšených předků podědil rychlost v běhu a jemnost čichu, neocenitelné vlastnosti, které by měl mít každý lovecký pes.

Byl to pes inženýra Cyruse Smitha.

Ale byl sám. Ani jeho pán, ani Nab ho neprovázeli.

Ale jak mohl být pudem veden ke komínům, které neznal? To bylo nevysvětlitelné, zvláště v takové noci, v takovém nečase. Ale ještě nevysvětlitelnější bylo, že Top nebyl ani vyčerpán, ani pokryt blátem nebo pískem…

Herbert přitáhl psa k sobě a vzal do rukou jeho hlavu. Pes mu to dovolil a třel čenich o jeho ruce.

„Nalezl-li se pes, nalezne se i pán,“ pravil Spilett.

Na tento signál se ozval štěkot mnohem blíže…

„Kéž to dá Bůh," odpověděl Herbert. „Pojďme! Top nás povede!"

Pencroff nic nenamítal. Chápal dobře, že když se objevil Top, tak bude muset některé své názory změnit. Možná jeho pán není daleko…

„Na cestu!" řekl.

Pečlivě pokryl uhlíky v krbu popelem. A pod popel dal ještě několik kousků dřeva, aby určitě nalezli oheň živý, až se vrátí. Pak šli za psem, který se co chvíli zastavoval a poštěkával, jako kdyby je chtěl vábit za sebou.

Vichřice dula plnou silou, ba snad byla na vrcholu své zuřivosti. Jít rovně bylo nemožné. Nejlépe bylo řídit se Topovým pudem. Tak také učinili. Zpravodaj Heraldu a Herbert kráčeli hned za psem, námořník uzavíral skupinu. Nemohli se mezi sebou bavit. Nepršelo. Vlastně jen drobně mžilo, protože orkán déšť rozprašoval na aerosol.

Naštěstí jedna věc byla námořníkovi a jeho společníkům příznivá. Vítr vál od jihovýchodu a poutníky vlastně hnal. Písek, jehož vichr vrhal celé spousty, jim narážel jen na záda. Mohli tedy zcela dobře postupovat vpřed, pokud se obraceli jen po větru. Popravdě řečeno, kolikrát postupovali rychleji, než sami chtěli. Museli skoro utíkat, aby nebyli vichrem sraženi k zemi, ale jejich síly byly posilovány nadějí, že tentokrát nejdou jen nazdařbůh. Nepochybovali, že Nab nalezl svého pána a poslal pro ně psa. Trápila je otázka, zda Nab opravdu svého pána našel, nebo pro ně poslal jen proto, aby mu prokázali poslední službu…

Když se dostali k ohybu skály, Herbert, Spilett i Pencroff se zastavili, aby nabrali dech. Výběžek skály je totiž chránil proti větru a oni potřebovali oddech po čtvrthodinové cestě, která vlastně byla během.

Teď se už mohli slyšet, mohli mluvit. Když mladý chlapec pronesl jméno Cyruse Smitha, Top několikrát za sebou zaštěkal, jako by jim chtěl říci, že jeho pán je živ.

„Je zachráněný?" ptal se Herbert. „Je zachráněný, viď, Tope!"